

ANTONII BENIVENII DE ABDI  
TISNONNVLLIS AC MIRAN  
DIS MORBORVM ET SA  
NATIONVM CAV  
SIS .



HIERONYMVS BENIVENI,  
VS IOHANNI ROSATO ME  
DICO ET PHILOSOPHO .S.

VM POST Insperatā aman  
tissimi fratris mortē, qua, prop  
terea q̄ quicquid in me fugiētis  
uita ex tam multis miseriis ac langoribus  
supererat, uno illo niteretur, nihil mihi in  
terris potuit accidere grauius, eius per q̄  
fane honestam & omni doctrinaꝝ genere lo  
cupletam bibliothecam euoluerem, incidi  
in pleraq; eius ingenii monumēta: quæ ille,  
ut erat uir doctrina & ætate prouectior, ac  
propterea multarū rerum usu & experientia  
pollens, cudebat quotidie. Lectitanti igiē  
ea mihi, ac sapius ob memoriā illius reuol  
uenti obtulit se se interea libellus quidam,  
in quo uir sūmo & studio & diligentia præ  
ditus, q̄cunq; trigefimum supra secundum  
iam annum medenti illi admiratione digna  
occurrerant, & ex quorū cognitu usus aliq̄s  
posset existere, studiosissime prout quæq; ac  
ciderant scriptitabat. Delectatus suꝝ fateor  
nouitate ipsa rerum & uarietate lectionis:  
Measq; partis esse duxi, ea q̄libet impolita,  
et quæ tumultuaria quadam, ut uidebant̄,  
festinatione ex tempore potius effusa, q̄ a cu

ra diligentius exarata / iterum autor relectus  
turus esset / utcumq; colligere; & in publicū  
dare . Ne si qua in his utilitas / Posteris inui  
deretur : & una cum autore periret . Nam cæ  
tera / quæ de reliquis medicinæ partib⁹ pau  
lo accuratius scribebat / non mihi uisa sunt  
ita maturuisse / quæ in publicum ueniant .  
Sed ne hæc quide; quæ de pluribus mutilis  
alioquin ac uarie interlitis uix erueri potue  
rim / sine te / hoc est / sine cuiuspiam excel  
lentis ingenii & doctrinæ uiri consilio & au  
toritate publicare ausim . Ne mihi indies ex  
probrent temeritatem meā : qui fratris mei  
uiri alioquin eruditissimi informem aborti  
uum pro maturo & undequaq; consumato  
foetu tollēs in patris dedecus & ignominiā  
prodere festinaueris . Feci igitur quod meuz  
erat : quod fraternus postulabat amor / qd  
publica suadebat utilitas . Verum nisi ad  
hoc nostrum officium accedat cura & diligē  
tia tua / quibus & errata mea / si qua forte in  
his colligendis retractandisq; admiseris / se  
dulo dispungas / & fratris festinatam celeri  
tatem sicubi opus fuerit / tempestiue matu  
res / feci nihil .      Vale .

Iohannes Rosatus Medic⁹ et Philosophus /  
Hieronymo Beniuenio . S .

1      Egi amantissimi fratris tui libelluz  
de abditis non nullis ac mirandis  
morborum & sanationum causis /  
opus uariuz / elegans / erudituz / & / ut uno  
me uerbo expediam / dignum tanto uiro .  
Magnum profecto detrimentū / magna / ut  
mihi uidetur / iniuria fieret / cu; præsentis /  
tum futuri sæculi hominibus : si tantæ uti  
litatis & eruditionis liber illis inuideretur .  
Ego quantum ad me attinet / officio func  
tus sum . Reliquum est ut nunc tandez per  
te liber ipse prodeat in publicuz : Ne / si do  
mi contineatur diutius / magni criminis re⁹  
fias .      Vale .      a iii



ANTONII BENIVENII FLOREN-  
TINI MEDICI ET PHILOSOPHI  
DE ABDITIS NON NVLLIS AC  
MIRANDIS MORBORVM ET SA-  
NATIONVM CAVSIS .

De morbo quem uulgo Gallicuz uo-  
cant. Caput. Primum.

**NOVVM MORBI GENVS,**  
Anno Salutis nonagesimo sex-  
to supra mille quingentos a Chri-  
stiana salute non solum Italiaz  
sed fere totam Europã irrepfit.  
Hoc ab Hispania incipiens / per Italiam ip-  
sam primum / tum Galliam cæterasq; Euro-  
pæ prouincias late diffusuz mortales q̄ plu-  
rimos occupauit . Incipiebant enim pustu-  
læ genere diuersa in genitalibus membris /  
licet interduz sed rarer in capite : & inde  
per totum corpus diffūdebant . Aliis qdē  
plane minimeq; extantes : sed scabræ tamē  
in superficie / & colore subalbida : a quib⁹  
squamæ resoluebantur / & caro sub his cor-  
rosa apparebat . Aliis uaris similes figura  
rotundæ : & ab his item squamis leuiorib⁹  
resolutis prominebat caro rubicundior :

ex qua uirulentia fetens & grauioris odoris  
profluebat . Non nulli uero latioribus cor-  
ripiebantur pustulis / sed quæ supra cutem  
non intumescerent / crassiores squamas ha-  
bentes : ex quibus etiam uirulentia copio-  
sior emanabat : & amotis squamis caro ap-  
parebat obscurior ac subliuens : quæ inul-  
cerata roderetur . Quartum genus erat :  
quod subalbidis squamis amotis cicatrici  
simile remaneret : a quo profluens interdū  
sanguis difficultatem sanationis ostende-  
ret / & similitudine siccam scabiem repre-  
sentaret / cæteris omnino deterius : & licet  
minus eroderet / serpendo tamen uariis &  
intentatis infidebat locis . Hoc autē mor-  
bi genus plebem plurimum feruosq; affi-  
ciebat . Ex nobilioribus uero paucos .  
Subsequebantur huiuscemodi pustulas :  
licet etiam interdum præcederent articulo-  
rum dolores : qui non minori cruciatu tor-  
querent ac senescentibus iam pustulis plu-  
rimum inualescerent . Quod si medica-  
mentis compingentibus intrinsecum quis  
conaretur extrudere humorem / continuo  
exorta pustulæ in gula & ore ægrotos male  
habebant . Ex quo etiam non nulli ob incu-  
riam medentis mortem obibant / aut quod  
proximum est / erosio faucibus difficillime  
sanabantur . Has autem nos impetignis  
a iiii



esse genera, quas Græci lichenas uocant, iudicauimus. Quem etiam morbum Plini⁹, q̄ ex accepto osculo mentū uenaretur, mētagram appellauit. Huius uero & Celsus quattuor species esse dixit: rubricam, s. et nigram; Tum & quæ serpendo procedit: et quæ item bullulas uaris similes habet; Materiam autem harum pustularum diuersa; quidem sicuti & diuersa sunt genera iudicamus. Interdum enim acuta humiditas sanguini mixta & erodens dominatur. Interdum crassior tenuiori parte absumpta & ad atram bilem uersa. Non nunq̄ etiā atra ipsa insurgit bilis; quæ ab acutiore humiditate non absoluitur; & cutem perforans carnem erodit. Pari quoq; modo exusti humores ad naturā atræ bilis inclinātes efficiūt; Qui si densioribus occurrāt membris, quæ perforare nequeant, Figuntur ibidem, & dolores excitant uehementiores; donec resoluantur, aut tandem erumpant in pustulas; Quæ & si alioquin fœdæ & ad sanescendum difficiles, sine ullo tamen dolore, ut atræ bilis natura est, infectos premunt. Ex quo fit, ut qui eiusmodi afficiuntur pustulis, imperitis se se medicis non unquam curandos tradant. Quibus ægritudinis huius causas penitus ignorantibus dum inter

mali initia compingentibus unctionibus illis mederi festinant, sæpe eos aut in mortē, aut saltem in deteriore, uel etiam penit⁹ in insanabilem compellant morbum. Nam cum huic malo causæ insint difficiliore, & quæ uix remoueri queant, ut non sine magno labore, ita nec sine diuturnioris tēporis spatio sanescere potest. Quare qui ex his festinam sanitatem quarunt, mortem plurimum, ut iam dictum est, aut saltem diuturniorem morbum nanciscuntur. Si quis igitur huiuscemodi malo uexatus si, bi ipsi citra omne discrimen consulere, ac certam salutem acquirere cupit, his utatur medicamentis atq; consiliis; quæ a nobis infra ponentur. Afferunt peritissimi medici si huiuscemodi morbus toto diffundatur corpore, iisdem medicamentis curationē suscipere, quibus & lepra curatur. Quare cum iudicaueris sanguinem his misceri humoribus, deduciq; eos cum sanguine posse, optimum præsidium erit sanguinem illico de uena media, quam nigram Medici uocant, mittere. Contra uero si ineptos, & qui cum sanguine minime fluere possint existimaueris, aquare eos ac deducere medicamento debes. Non inutile tamen erit hircinam, quæ sanguifugam uocant, aut cu



curbitulas ea parte affigere qua æger magis  
urgetur. Præfidii indigentiam indicant,  
habitus corporis, rubor in loco, tumor ue  
narum, & si pustulæ sanguinolentæ sint.  
Postea uero ad ea medicamenta confugien  
dum: quæ materiæ partem deponant.  
Quod certe scælicius fiet, si aluum duxeris  
eo medicamento, quod habet Myrobala,  
norum omnium partes duas: Radicis bar  
bari partem unam: Agarici Polypodii sin  
gulorum partem mediam: Succi fumiterræ,  
senæ & uuæ passæ singulorum partem quar  
tam. Quæ tudicula attrita bulliât in aquæ  
libris sex, donec quarta defecerit pars. Tuz  
decolata comprimantur: & additis mellis  
libra, scamoneæ unciola, & siliquæ egyptia  
cæ unciis duabus paruo igne in unam redi  
gantur compositionem. De qua deuoret  
æger unciolam mediam. Demum aggredi  
debemus potiones materiæ æquantes: ut  
ex fumo terræ, endiuia, aceto, saccaro, li  
monum citriq; acido succo. Aut eam, quæ  
habet Myrobalanos omnes, fumum terræ,  
endiuiam, buglossam, melissam, boragi  
nem, uiolas, absinthium, thamerindum,  
epithamum, & rhusam. Quibus additis  
succo fumiterræ atq; saccaro bulliant, et ad  
potionis formam redigantur. Materia tan  
dem æquata deducatur aluus medicamen

to potentiori: quod deponat humorem,  
quæ excernere uolueris: sicuti fena, polipo  
dio, albo ueratro, lapide stellato, scamo  
nio, compositione filii Amech, Inda & aliis  
multis, quæ doctores extollunt: Dūmodo  
non obliuiscaris nutrire ea in lactis aqua:  
quæ siue in potione siue bucella accipies,  
optimum & excellens auxilium inuenies.  
Verum quia humor non una tantuz uacua  
tione secernitur, iteranda sæpius hæc erūt.  
Ultimo loco ea sunt aggredienda præfidia:  
quæ extrinsecus adiuncta etiã conferre pos  
sunt: ut i crassiori & glutinosa materia, quæ  
incidant: in tenuiori, quæ resoluant: in me  
dia quæ utrâq; operationez concilient. Mol  
lire interdum & dolores remittere oportu  
nis præfidii conuenit. Hoc autem malū  
tollit acida pars citri, gummi arabicum,  
gummi nucis plurimæ, storax liquens, & si  
napi, si aceto liniantur. Saliua quoq; ho  
minis ieiuni, presertim quæ dentibus inhæ  
rescit, præsentaneum remedium est. Aqua  
sulphurea, aqua salita & maris spuma, suc  
cus psilii, oleum ex frumento & ex uiolis,  
storax & pix armoniacus, elleboruz, gum  
mi rutæ, litargiriuz, tutia, resina pini, spu  
ma argenti & carussa. Serapion aut nitri  
partes duodecim sulphuris partes xiiii. ex



cupiebat resina copiosa / eaq; utebatur . Alii  
minio sinopio cæram & oleum ex rhosa ad  
dunt & eo inungunt . Non nulli uero resi  
nam / Terebentinam / Argentum uiuum /  
masticem / litargirium / cerussam / thymia  
maq; excipiunt / myrtino oleo atq; larido  
& eo inungentes sudare ægros cogunt . Nec  
postremo defunt qui fateant se ex solo po  
tu medicamenti / quod habet laccam lotā /  
aloen ac myrti coctione; ex eiusmodi ægri  
tudine sanos euasisse .

Vermis uomitu proiectus . .II.

i **O**hannes quidam faber lignarius an  
num agens quadragesimū / cum a cor  
dis dolore fere perpetuo duobus iam annis  
grauiter urgeretur / ac propterea q; eo sapi  
in mortis discrimen adductus fuerat / peri  
tissimos quosq; nostri sæculi medicos sed  
frustra consulisset / tandem ad nos uenit  
oratum / ut siquo modo possem tanto ma  
lo succurrerem . Mouit me fateor cum res  
ipsa / quæ satis per se miranda uidebatur .  
Tum uel maxime uiri lachrymæ ac nimiu;  
miserabilis obsecratio . Cœpi itaq; mecū co  
gitare an id forte ex malo habitu uetriculi  
seu cordis / siue ille calidus frigidus ue esset /  
aut siccus simplex aut mixtus . Sed horum nullus

certis inditiis ostendebatur . Cordis enim  
natura nobilis præstansq; tãto tempore hu  
iuscemodi iniuriam non tolerasset . Cū nul  
lū ægritudinis genus imprimi in corde pos  
sit / quin homines ad festinam mortē dedu  
cat . Opinanti igitur mihi malignam aliqua;  
et noxiam materiam in uetriculo detineri;  
quæ q; uicin<sup>9</sup> loc<sup>9</sup> sit cordi / ad eius ceruicē  
ascendens hominem affligeret / Visum est  
eam quoquo modo propellere . Quare me  
dicamento uomitionem fieri iubeo . Eo &  
si corrupta ac putrens materia expelliē / nō  
tamen dolor remittitur . Consulo igitur ut  
iteq; uomitū experiat; quē nihilo feci<sup>9</sup> una  
intermissa diecula ualidiorem exhibeo . Ex  
pulsaq; eo est crassior pituita . Et cu; ea uer  
mis longitudinis digitorum quattuor satis  
plenior / capite rubro / leui / rotundoq; qd  
Pisi magnitudinem non excederet ; Cætero  
corpore lanugine quadam coniecto / cauda  
furcata ad similitudinem nouæ lunæ ; pe  
dibus nixus quattuor / duobus in dextero  
rem / totidem in sinistrorem partem coap  
tatis . Admiratus uermis formam medicis  
eruditioribus ostendo . Nullum inuenio  
qui monstrum simile uidisse se unquam  
fateretur . Aderat tamen senior quidam / sed  
medicæ artis imperitus ; Qui testat<sup>9</sup> ē simile



se uidisse uermem uomitu quoque propulsus  
ab Alexandro quodam cenobita:que statim  
ut ille aiebat, proiecto eo mortuus est.  
Vocitabat autem hoc monstrum cordis uermem.  
At contra æger ille noster ut primus uermem  
ipsum euomit ad pristinae reuersus est sa-  
nitatem.

### Lapides in tunica epatis reperti. III.

Ulier quaedam nobilis dolore exorto  
circa iocinoris partes cum diu multumque  
angere, ac propterea quam plurimos medicos  
consulisset, effugere tandem id malum nullo  
praesidio poterat. Quare opem nostram una-  
cum aliis experiri placuit. Conuenimus igitur  
plures medici: et quænam essent huius mor-  
bi abditæ causæ hinc inde plurimo sermo-  
ne discussimus. Verum ut contingere in rebus  
dubiis plerumque solet, sententia non conue-  
nimus: Cum pars, iocinoris abscessus, pars  
malum habitum iudicasset: Nos uero ui-  
tium in membrana contegente inesse crede-  
bamus. At illa cum inualescente morbo  
paucis post diebus, ut nos etiam ex certis  
inditiis pari consensu praedixeramus, e ui-  
ta migrasset, mortuæ corpus incidendum  
curauimus. Et inuenti sunt in iocinoris me-  
branulæ parte decliuiori congesti lapilli si-

gura & colore diuersi. Alii enim rotundi:  
Alii angulares: Quadrati alii, prout posi-  
tura & casus effecerat, maculis et rubeis, ca-  
ruleis albisque distincti. Hi sua grauitate ex  
tunica sacculum longitudine palmi, latitu-  
dine uero duorum digitorum effecerant.  
Hanc autem nos mortis causam arbitrati dispu-  
tam de obscuris uanum & inutile iudicauimus.

### Fluxus sanguinis ex Poro. IIII.

Qui hominem robustum admodum:  
Qui trigessimum & sextum agens an-  
num sæpe mecum conquestus est de certo san-  
guinis fluxu: Quo singulo quoque mense  
grauiter afflicteret. Interroganti mihi qua  
parte corporis flueret, id se nescire respon-  
dit. Admiratus hominis uerbum, detege  
inquit locum unde fluat. Deposito pallio illa  
dextra ostendit: ubi subiacet iecoris pars  
ima. Diligenter locum oculis lustro: si fo-  
ramen aut cicatrix in parte sit: omnia æqua-  
biliter posita lenem & mollè carnem, nul-  
lam asperitudinis cicatricis uel notam inspi-  
cio. Ab homine decipi suspicor. Quod il-  
le aduertens paucis, inquit, diebus hunc tibi  
scrupulum demam. Instat enim tempus  
quo sanguis fluere consueuit. Reuersus  
perendie uno superposito digito locus flu-





xus contegebat: quo amoto non secus emanavit sanguis / ac si ex incisa uena pfluere. Nec pri<sup>9</sup> fluor ille cessabat q̄ sanguinis libra emitteretur: Quo euacuato nullus discernere poterat unde euacuatio facta esset. Existimaui uenulam foraminibus cutis sua ceruice inhærescere: Inde q̄ statim tempore sanguinem euacuari. Curavi igitur hominem sola sanguinis missione ex uena iecoris singulo quoq̄ mense. Curiosoq̄ uictu iniuncto / protracta cura est ad sextum usq̄ mēse & tandem conualuit.

De uena umbilici / et ex uulua prolapsa intestina . V.

m Vliem uidimus sexagenariam / cuius intestina ex uena umbilici subito prolapsa sunt / nullo praesidio conferente tertia die uitam finisse. ¶ Vidimus et aliam de cui<sup>9</sup> uulua pariter disrupta intestina oīa profluxerant / paucis item diebus occubuisse. ¶ Insuper et tertiam nouimus / cuius intestina perfracta eorum tunica a summa umbilici cute tanquam in sacculo depēdebant in uuluam: Hæc autem miserā q̄de sed tamen longiorez uitam ducens una cuz hoc malo consenuit.

Vmbilicus prominens . VI.

c Ommune omnibus umbilicuz ad decorez prominere. Monstruosuz / si promineat ultra q̄ decens sit: Iohannes Binus filium habuit octimestrem: cuius umbilic<sup>9</sup> digitis quattuor excreuerat ad Penis similitudinem. Coles enim testiculorum tunica iunctus uidebatur: a quo etiaz spiritus erūpebat interdum. Hunc cum plures medici inuississent: & ex his alii intestinum eo eruisse iudicarent / alii omentum / alii humorem / nos carnem in loco increuisse dicebamus. Cui sententiæ cum pater inhæsisset / puerum curare cœpi. Sed q̄ autoritate eoz mouebar / qui propter spiritum / quē inde erumpere interdum diximus / intestinum illud esse dicebant / ressecanda ne mihi esset caro illa / & id ipsum ferro ne an igne poti<sup>9</sup> faciendum / plurimum addubitabam. Verum certa tandem ratione subnixus uincit carnem decerno: singulisq̄ diebus arctius deligans nō prius desisto q̄ ea ipsa præmor tua penitus exciderit: ac puer subinde integram ualitudinem recuperauerit.

b



q Vis non miretur si audierit quod & nos uidimus puerum scilicet duodecimum agentem annum / cum urinam septimo iam die non redderet propterea q̄ cōcretum quid ex pituita & sanguine urinæ ipsius canaliculos obstruxerat / eaz tandem ex ano euacuasse. Prefertiz si nouerit et uessicam ipsam ceruicemq̄ eius minime foraminulentam aut fungosam existere : & intestinum quod penetrari debuit / solidæ & concretæ esse naturæ / ut decet tunicas omnes quæ neruosa sunt . oportuit enim aut incisam uessicam intestinumq̄ / quod citra mortem fieri nequit . Aut naturam / cui impossibile nihil est / huiusmodi aperuisse uias : ut inde urinam redderet / puerumq̄ seruaret . Nouimus enim miranda eius opera . Nam & purulentum quid etiam offi subsidens extrinsecus trudit : & hominem certis inditiis moriturum sæpius liberat . Vnde & militem uidimus / cui illatus uulnus in coxam uessicæ ceruicem incidit : Ac subinde incuria medici adeo conglutinatum obcalluit / ut penitus iter urinæ obstruxerit : Sed ea nihilo secius carne paulatim erosa coxa altera extrinsecus erupit .

Indeq̄ quo ad uir ille uixit rite profluens reddita est . Sed Pauli Bonini filium nouimus : qui glande colis clausa natus Paulo infra eam itinere patefacto urinaz reddebat .

Mulier a spiritu malo oppressa . VIII.

amb Ccidit his temporibus nouum & admirandum morbi genus : Quod & si uiderim curauerimq̄ / scribere tamen uix ausim . Mulier sextum decimum agens annum ab ima uentris parte dolore exorto cōuellere manibus nitebatur . Cumq̄ in horrendum clamorem erumperet intumescibat illico totus uenter adeo ut uterum gestare crederes octimensem : & uoce exhausta ubi toto cubili hinc inde reiectans se se / & plantas pedum interdum ceruici connectēs resiliabat in pedes : iterum procidens ac resiliens isthuc ipsum identidem factitabat . Quo ad paulatim ad se reuersa quo quo modo recrearetur . Interrogata quid egisset penitus ignorabat . Nos uero eiusmodi morbi causas disquirentes arbitrati sumus hoc malum ex uulua ascensu & uaporibus malis sursum elatis ac subinde cor & cerebrum impetentibus prouenire . Quare idoneis medicamentis adhibitis cum nihil



omnino profecissent non parum mirati fu-  
mus. Arecta tamen uia minime desistendū  
putauimus; donec ferocior facta ac toruis  
oculis circumspectans tandem prorupit in uo-  
mitum; quo longiores & recuruos clauos  
æneasq; acus una cum cæra & capillis in glo-  
bum mixtis euomuit. Et nouissime ienta-  
culi frustruz tantæ magnitudinis, ut deuo-  
rare integrum nullus potuisset. Cumq; id  
ipsum sapius etiam uidente me factitasset,  
teneri eam arbitratus suz spiritu malo; qui-  
dam hæc ageret spectantiuz oculos perstrin-  
geret. Quare spiritalibus medicis commē-  
data manifestioribus dein signis & argumē-  
tis rem comprobauit. Nam & nos sæpe eam  
uaticinans audiuius; & ea præterea  
agentem uidimus; quæ omnem uim mor-  
bi supergressa humanum etiam captum ex-  
cederent.

Sanatum genu miraculo euidenti.

Robertus Saluiatus Bernardi filius &  
diui Dominici fratruz consortio iunc-  
tus dum in monasterio sancti Marci Flo-  
rentinæ ciuitatis uitam degeret, geniculi  
dexteroris abscessu grauiter affligebatur.  
Quare me familiari medico accersito ma-  
lum ostendit. Intumuerat enim genu;

tantumq; eleuabatur, ut humani capitis  
magnitudinem æquaret. Notæ pituosuz  
& uapore plenum ostendebant. Hic chi-  
rurgica manu curatus bis iam sanitatem fue-  
rat consequutus. Reuertebatur tamen id  
malum priore peius. Quare iudicauimus  
huiuscemodi agritudinē ubi iam inueteras-  
set nullo modo citra uestionem finiri posse.  
Territ<sup>9</sup> ille iudicio nostro ac propterea me,  
dicæ artis spe deposita ad diuinum confu-  
git auxilium. Erat eo tempore in eodem  
monasterio uir simplex & bonus, Fide &  
Charitate pollens Dominicus Piscia oppi-  
do ortus & eiusdem religionis professor;  
Per quem Deus plurima iam signa fecerat.  
Hunc igitur Robertus ipse conueniens mi-  
serabilibus primum lachrymis & precibus  
orat, ut se se suis apud deum orationibus  
liberet; quod cum ille pro sola humilitate  
abnueret, instat iterum Robertus. Nec  
prius a lachrymis & importunitate desistit,  
q̄ Dei hominem flectit atq; exorat. Cele-  
bratis itaq; ex more ac peractis missarum so-  
lemnibus, cum ad Robertum ipsum, qui  
solus celebranti illi ministrauerat conuer-  
sus fuisset, geniculum detegit; & signo Cru-  
cis super malum impresso, fiat, inquit, ti-  
bi secundum fidem tuam. Quibus uer-  
bis omnis prorsus intra pauculos dies delituit



agritudo. Quod & nos non solum uidi-  
mus: sed & propriis ( ut aiunt ) manibus  
attractantes geniculum ipsum detumefac-  
tum ac penitus sanescens inuenimus. Et  
nequis non oio uirtute diuina factum pu-  
tet, hic septimus iam est annus ex quo ille  
sanitatem adeptus eam seruauit & seruat  
ope & auxilio illius: qui solus omnia po-  
tens uiuit & regnat in sacula.

Miraculo liberatus. X.

i Vuenis quidam Florentinus nomine  
Gaspar dum circa praeordia sagitta  
uulneratus spiculum educere nititur, relic-  
to mucrone arundinem tantum euellit.  
Quem cum Chirurgici omni licet inge-  
nio omniq; praesidio nixi auellere minime  
potuerint ( in intima enim costa adeo inse-  
derat ut reuelli nullo auxilio posset, nisi  
costa ipsa perfracta & uulnere ampliori fac-  
to ) mortem potius quamlibet miserabilem  
q̄ tale genus curationis subire malebat.  
Quare tandem in desperationem uersus la-  
queo suspēdere se aut profluenti Arno uel  
alto puteo praecipitem dare cogitabat: qd̄  
& fecisset, nisi assistentes amici illum dilige-  
tissime custodissent. Inter quos erat uir  
quidam Marioctus nomine fide & probita

iii d

te pollens: hic hominem iugiter deprecaba-  
tur, ut desperatione reiecta in manus poti⁹  
Dei, a quo est omnis salus, tam grande ma-  
lum tradere conaretur. Huius tandem  
precibus flexus Gaspar totus ad Deum con-  
uertitur non die non nocte ab oratione ces-  
sans: donec in uaticinium prorumpens nō  
nullos interim, qui ad eum uisendi gratia  
accederent dum adhuc procul essent paulo  
post adfuturos praediceret. Quin etiam et  
ignotus, quemlibet proprio quoq; nomine  
citans admonebat astantes omnes uti Deum  
timerent, & de salute sua confiderent. Se  
enim non modo de ea deq; die & hora qua  
illam consequi deberet, certiozem factum  
esse: sed & multa praeterea eodem lumine  
prauidisse aiebat: ut profectionem suam  
Romam & mortem: exilium Petri Medi-  
cis & fugam: ciuitatis nostrae Florentiae an-  
gustias & calamitates: Italiae subuersione:  
& alia q̄ plurima: quae breuitatis causa si-  
lentio praeterimus: quaeq; fere omnia ma-  
gna ex parte iam impleta uidemus. Nam  
& qua praedixerat die atq; hora mucro ipse  
ex uulnere sponte sua profiliit: quo eiecto  
etiam uaticinari destitit: & Romam tandem  
peregre proficiscens mortuus est.

b iiii



**Mulier uulua carens uixit annis de-  
cem . XI .**

**ingeniosus nostri seculi medicus Vgo-  
linus Pisanus me licet iuniorem ad-  
uocandum censuit: ut una cum illo mulie-  
rem quandam curaremus: quæ uulua per-  
nitioso ulcere uexabatur. Huius nos ma-  
litiâ omni studio & diligentia tollere sed  
frustra conati sumus: Nam corrupta inte-  
rim uulua & frustulis comminuta descen-  
dens non prius fluere destitit quàm tota putre-  
scens decideret: ac sic mulierem ingenti ma-  
lo liberauit: quæ licet uulua carens, sana-  
tamen superuixit annos decem.**

**Aqua inter cutem . XII .**

**Qua inter cutem cum uehementius  
urgeretur puer: tantaque intus contrac-  
ta esset, ut alium nullam in partem mouere  
posset, omni auxilio medicorum destitutus  
temerariam sibi libertatem uendicauit.  
Quare aqua quantum poterat epota in ulti-  
mum se se mortis discrimen male sanus præ-  
cipitauit. Verum siue id aquæ contractæ  
impulsu siue ope naturæ factum sit, solu-  
ta est umbilici unitas: indeque tanto impe-**

**tu aqua profluere cœpit, ut supra uentrem  
cubitos tres ascenderet. Quo sane uitæ  
finisset: nisi circum assistentes opposita manu  
aquam fluere non permisissent. Hinc me-  
dico accersito & aqua paulatim educta ac  
curioso uictu & cæteris quæ ad rem facerent  
iniunctis brevi tempore in pristinam redac-  
tus est sanitatem.**

**Rusticus per annum nihil bibens  
ab aqua inter cutem liberatus . XIII .**

**Vstico, quem aqua inter cutem ma-  
le habebat, opem nostram exposu-  
lanti, sanari illum cum iam morbus inue-  
terasset, minime posse respondi. Instanti  
tamen ut aliquod saltem consilium ei præ-  
beremus, subridens inquam amice si cu-  
rari desideras opus est ut non ultra bibas quàm  
ut uitam sustineas. Discessit: & anno perac-  
to iterum reuersus interrogat an ipsum no-  
uerim. Nego me hominem nosse. At il-  
le tua ope curatus, inquit, ad te reuertor, sci-  
re cupiens an adhuc mihi liceat aliquid bi-  
bere: cum hactenus per annum nihil bibe-  
rim. Admiratus interrogo quare & cuius**



consilio? Cui ille / tuo inquam: & rem om-  
nem ab initio narrat . Iussi igitur paulatim  
uino assuescere: sed mero potius q̄ lymphato:  
& eo ipso austero ac tenuissimo . Dis-  
cessit: & curiosa potione usus ad pristinumq;  
reuersus statum quam mecum familiarita-  
tem primum contraxit / eam adhuc in hanc  
usq; diem officiosissime seruat & colit .

Struma ingentis magnitudinis & ponde-  
ris . XIII .

**m** Vlierem Oliuam nomine struma co-  
xæ innata multos annos miserabili-  
ter uexabat . Ad eam enim iam magnitu-  
dinem excreuerat / ut occupante ea coxam  
ipsam ac crus ambulare non posset . Quo  
factum ut iam quinquennio miserâ in lecto  
iaceret . Nec ex medicis ullus inuenieba-  
tur : qui aut ferro aut alio quo uis medica-  
mento tollere taz ingens malum auderet .  
Quare omni spe destituta me / cum iunior  
adhuc essem ad se uocans operam nostrâ de-  
poscit . Lachrymis urget & precibus / ut  
q̄libet miserabile / aliquod tamen ei præsi-  
dium afferam : Mori se malle q̄ in tanta mi-  
seria & calamitate uitam ducere . Moue /

runt me fateor infœlicis mulieris lachry-  
mæ : ac propterea rem sane arduam / & quaz  
nullus qui saperet attentasset / aggressus  
strumam ipsam ea potissimum parte / qua  
coxa pendebat uinculo deligo . Et quoniã  
ressecanda crassitudo palmo plenior erat /  
singulis quibusq; diebus uinculum ipsum  
arctiusnecto : Donec pars media ressecare-  
tur . Tum candenti ferro quod superest  
scindo : sanguinem supprimo : & mulierẽ  
fere mortuam resumens molli cubiculo  
recreo : ac curiosa dein obseruatione ido-  
neisq; medicamentis rite procedens diuino  
tandem auxilio eam in pristinam sanitatem  
reduco . Tanta autem fuit præcisæ carnis  
moles / ut pondus sexaginta librarum ex-  
cederet .

Ex frigidissimo emplastro Stomacho ad-  
moto mors subsecuta . XV .

**n** Oui medicum : qui uel incuria uel  
magis / ut arbitror / inscitia empla-  
strum frigidissimum stomacho cuiusdam  
uiri / dum illum uentriculi dolor satis mor-  
dax urgeret superposuit . Putabat enim hoc  
auxilio dolorem ipsum tolli posse . Veg-  
ille dolore fere amoto / grauem tñ noxam



percipientes redeunti medico exponit dolo-  
rem quidem remissum : se tamen inspiran-  
di difficultate uexari . Quod inscius me-  
dicus paruifaciens iterum emplastrū admo-  
uit : & ne tollatur etiam iubet . At æger  
dum assistentes imperata faciunt , paucis in-  
terim horis singultu premitur : quo grani⁹  
grauiusq; hominem afflicto inhorrescūt  
illi membra : ex quo etiam paucis intercep-  
tis diebus mors subsequuta est : quam me-  
dici omnes ex incusso stomacho frigore pro-  
uenisse iudicauerunt . Ignorabat enim bo-  
nus ille medicus nullum princeps aut prin-  
cipi subseruiens membrum solis frigidis ef-  
se curandum .

Ex frigidissimo aquæ potu uir inte-  
rimitur . XVI.

a Ntonius Parmensis iuuenis admodū  
robustus cum sub feruentissimo sole  
& magni ætus tempestate pluribus diebus  
in itinere fuisset , ardentissima tandem febris  
correptus est : Quare cum uehemens euz  
sitis urgeret , frigidissima aqua epota intra  
paucas horas mortuus est .

Defectio ex frigidissimi uini  
haustu . XVII.

b Ladius Senensis familiaris noster & cō-  
discipulus duz longiusculo tempore  
sub ardētissimo sole pilæ ludo incaluisse ,  
nec sudor adhuc aut fatigatione remissis in  
subterraneum locum , ubi uinaria erat cel-  
lula , descendisset , frigidissimi uini calicez  
haurit : quo epoto statim deficit : Inde q; ut  
erat fere præmortuus ad cubile delat⁹ ac ca-  
lidis utcunq; fomentis sed non sine graui  
noxa tandem licet ægre refocillatus conua-  
luit . Frigidissima enim potio altius cordi  
infederat .

Erosum capitis os . XVIII.

q Vidam monachus ordinis beati Au-  
gustini ex his quos canonicos regula-  
res uocant , dum in monasterio diui Dona-  
ti , quod urbi nostræ prominens Scopetuz  
dicunt , uitam ageret , semel mecum con-  
questus est , affirmans capitis eius os paula-  
tim indies erosum iri : quod miratus , ca-  
put detego : manu diligentius contrecto :  
frontem fere totam osse denudatam inue-  
nio : & quod maius est nullam in cute sum-  
ma , nullam in carne noxam aduerto , rei



causam quæritans iudico acutissimo humore hoc fieri: qui foraminulenta carne demissus nullam in ea uim faceret. Os uero, quod densius ac propterea magis obsistens, eroderet, non secus ac fulgur: quod aurum illæsis interim oculis non nunquam liquari solet. At monachus ille cum maior iam ossis ipsius pars esset erosa & nullo proficeret auxilio paucis annis uitam finiuit.

Lapis ex intestinis eiectus. XVIII.

m Ariottus Palla Pharmacopola cum intestinorum dolore uexaretur: eiusque uenter nihil fere & id quidem ægre atque liquatum redderet, pluribusque hominum medicamentis aluum ducentibus & clysteribus curassent medici: & morbus nihilominus inualesceret, ad aliud auxilii genus conuersi, totum ipsius aluum humidis fomentis emolliunt: Nec prius ab incepto desistunt quam ille sic fatus lapidem instar columbini oui aluo proicit. Qui quidem lapis intestino subsistens & iter magna ex parte obstruens licet ideo deduci non posset quod intestino tunicisque eius deligatus esset, uel quod ipsius crassioris intestini aliqua forte inhaeresceret cellula, medicamentoque

tamen præfidiis & ex pultrice adiuuante uirtute tandem propulsus est.

Aerea acus perforato stomacho extrinsecus truditur. XX.

d Euorauerat Mulier quædam æneam acum: & nulla inde noxa percepta integrum annum ita ut erat, sana permansit. Quo peracto coepit dolor satis acutus mulierem ipsam circa uentriculum urgere: Qui dum eam magis magisque indies affligeret plures consuluit medicos: Nihil tamen de deuorata acu, quam penitus obliuioni tradiderat, referens. Variæ fuerunt hinc inde sententiæ. Alii enim ab acutiori humore, alii a uento inter tunicas stomachi recluso, ceteri uero ex malo habitu excitari hoc malum putabant. Cumque omni quo poterat studio & diligentia curata sanitatem nullo modo consequi posset, medicæ artis spe deposita tolerare id malum satius duxit, quam perpetuis medicamentis inaniter uexari. Sicque annis iam decem tali urgente dolore, miseram uitam trahebat. Cum ecce acus illa terebrato





uentriculo e paruo demissa foramine profi-  
liit . Nos autem & acum uidimus & mulie-  
rem curauimus : quæ paucis post dieb<sup>9</sup> uni-  
tate uulneris facta in pristinam sanitatem re-  
stituta est .

Ob incuriam a lepra liberatus . XXI .

**m** Emini Onofrium Tedaldum p mor-  
tuo a medicis derelictum incidisse in  
manus nostras / non quidem ut curaretur ;  
( id enim factu impossibile uidebatur ; )  
sed ut satis amicorum opinioni & ægro ipi  
fieret . Lepa hominem male habebat ; &  
febricula in super urgebat . Quæ q<sup>3</sup> solidas  
animalis partes occupans quasi habitum in-  
ducat / Græci ethicam uocant . Tantumq<sup>3</sup>  
inhæferat solidis membris hæc febricula /  
ut macie & tabe consumpta carne nihil nisi  
pellis & ossa superesset . Quin & in neruis  
crurium tanta item contractio facta erat / ut  
calces natibus inhærescentes extendi nullo  
modo possent . Indulgens itaq<sup>3</sup> hominis uo-  
lutanti permitto ut omnibus omissis le-  
gibus suo arbitrio uiuat . Aduentante igi<sup>r</sup>  
uere cum iam nux plurima tenuiori cortice  
uestiretur / his uesci cœpit ; Et cum omne  
aliud cibi genus fastidiret / non una altera  
ue contentus etiam supra centum singulis

diebus comedebat / pane licet modico ad-  
iecto . Quo factum ut & uenter fluere cœ-  
perit / & stomachus nihil continere ; sicq<sup>3</sup> fru-  
stula integra deiici / ut cōcoctio nulla in eis  
appareret . Hoc itaq<sup>3</sup> incurioso & licentio-  
ri uictu usus ad ætatem usq<sup>3</sup> processit .

Quo tempore citrullus / angurias / pepo /  
nesq<sup>3</sup> comedens nullum præter ea cibi gen<sup>9</sup>  
deuorabat ; sed & ea cruda & incocta omnia  
deiiciebat . Peracta autem iam fere ætate  
refici cœpit ; & corpus quo quo modo re-  
sumptum ad habitum suum reuertitur .

Quo ad sicco & calido morbo humidis &  
frigidis præfidiis superato / quem ratio & di-  
ligentia curare non poterat / incuria & teme-  
ritas ad pristinam redigeret sanitatem .

Qua biennio fœliciter usus incurioso post  
modum uictu & inutili libertate in eundem  
recidit morbum . Quo demum absump-  
tus paucos post annos e uita decessit .

Ulcus menti sanatum dentis euul-  
sione . XXII .

**i** Vuenis quidam Angenius nomine an-  
nis iam tribus menti ulcere uexabat ;  
qui licet opera complurium medicorum  
usus fuisset / tantum abfuit ut non deprehē-  
dentibus illis morbi causam sanitatem con-

c



sequi potuerit / ut pene omnem recupe-  
randæ ualitudinis spem amiserit : Dum sci-  
licet ex his non nulli q̄ altum & callosū ul-  
cus uiderent / citra uisionē nequaquā tolli pos-  
se affirmarent . Atq; itez alii quia callosa ha-  
beret ora Chironeum ulcus crederent : & ob  
id curatu difficillimum arbitrarenē . Nos  
uero ut primuz hominem uidimus / & ulc<sup>9</sup>  
conspicati sumus / nullis id malum medica-  
mentis uinci posse prædiximus : nisi eo pri<sup>9</sup>  
eruto dente : ad cuius radices ulcus ipsum  
ascenderet . Id quod res plane indicauit :  
nam dente ipso euulso / erosam eius radicē  
cernimus : unde scilicet malū illud fomen-  
tum ac pabuluz capiebat . Quo sublato nō  
multis post diebus etiam domesticis medi-  
camentis sanatum est ulcus .

Attoniti fulmine . XXIII .

a Ttonitos fulmine patrem & filiu; ui-  
dimus : quorum corpus & mens stu-  
pore quodam tenebantur : adeo ut dissolu-  
tione neruorum / quam Græci Apoplexiā  
uocant / affici eos crederem . Cūq; ad septi-  
mum usq; diem fere absq; cibo & potu / qn  
etiam muti & sine sensu uitam miseram tra-  
herent . Ex uena demum / quam medici ni-  
gram uocant / sanguis emittitur : alius du-

citur : corpus plurimis frictionibus<sup>9</sup> distrin-  
gitur / ac tenuissimis interim cibis utcūq; ali-  
tur : donec paulatim resecti ad pristina; tan-  
dem sanitatem reuersi sunt .

Lapis tussicula expulsus . XXIII .

e Nricus quidam Alemanus / cum late-  
rum doloribus triennio iam uexaret /  
& ob id opera & consilio multoru; interiz  
medicoru; / sed frustra usus fuisset / ad nos  
tandem uenit oratum / ut siquo modo pos-  
sem laboranti illi opem ferrem . Interrogo  
igitur hominem an initium morbi causam  
ue teneret / utrum scilicet ex frigore uel ex  
ictu aliquo / aut nimio cursu / uel distillatio-  
ne a capite / siue etiam ex præcedente aliqua  
alia ægritudine hoc illi contigerit . Respon-  
dit / se nullam procatartica scire causā :  
sed tātuz ex occulto initio paulatiz increuif-  
se morbum illum : adeoq; auctum ut eum  
ad mortem duceret . Anxius igitur & tan-  
ti doloris causam minime deprehendens ne-  
sciebam quo me uerterem . Neq; enim ul-  
la uel materiei uel mali habitus erant indi-  
tia . Cum tussicula quædam sicca hominē  
urgeret : neq; item excrementa aliqua uide-  
bantur : Et medicamenta etiam / quib<sup>9</sup> cu-  
rat<sup>9</sup> fuerat / intētiones fere oēs euacuauerāt .

c ii



Quare autorum tandem sententiis nixus /  
quibus docetur medicus / cum causæ mor /  
bi abditæ sunt his præfidiis uti / quæ cõferre  
quidem possint / nocere non possint : Cæpi  
primum lenire pectus / mollire guttur &  
asperam arteriam : donec calculo ad auella /  
næ magnitudinem de pectore propulso / &  
sicca illa tussicula & omnis præterea dolor  
amotus est .

Magna fure ossis parte resecata puella cõ  
ualuit . XXV.

h Ieronymi Corbinelli filia octauum  
agens annum elephantico morbo af /  
fecta est / ita ut & furæ os uitari cœperit .  
Summa enim cutis maculas crebrosq; tu /  
mores habebat : & rubor paulatim in atruz  
eleuari ac conuerti cœperat / adeo ut facile  
iudicares uitium in osse consurgere : præfer  
tim q; & ingenti dolore afficeretur : & nul /  
lum in carne puris signum appareret .  
Quare soluto uentre & sanguine cucurbitu  
lis misso detegere os decernimus : quo de /  
tecto / quicquid putrens & cariosum inerat  
abscindimus . Sicq; magna ossis parte rese  
cata puella / quod multis impossibile uide /  
batur / tandem rite curata conualuit .

Sagitta carminibus euulsa . XXVI.

n Nil tam facile in corpore q; sagitta cõ  
diē / & eadem sapius altissime : quod  
& in milite uidimus : cui telum dextra par  
te pectoris illatu; sinistra scapulæ ossi / usq;  
adeo inhæsit / ut & multi mucronem euel /  
lere frustra conati sint : Nam redire tam lon  
go spatio minime poterat absq; carnis & ue  
narum neruorumq; laniatione : propterea  
q; utrinq; spicula ipsum cingerent : nec etiã  
cõtra carne incisa euelli tælum poterat : cuz  
os scapulæ / cui infederat / magnum amplūq;  
obstaret . Quare medicæ artis præsidio de  
stitutus / cum id citra mortis periculum fie  
ri non posset / aduocat Arioluz : qui duob;  
digitis plagæ superpositis & carminibus ne  
scio quibu; infusurratis tælū ex osse redire  
iubet : quo & si absq; ægri corporis noxa nõ  
tamen sine utriusq; animæ dispēdio obtem  
perante miles ille paucis post diebus rite cu  
ratus conualuit .

Vlceratæ nares . XXVII.

u Ulcerari nares intus consueuerūt : eiq;  
malo uix succurri potest cū inuetera /  
scit . Mihi nubilis puella nobilisq; osten /  
ditur : quæ eiusmodi morbo diu tenebat :  
c iii



Nec inuentus est Medicus / licet plurimi  
puellam curandam suscepissent / qui id ma  
lum tollere potuissent . Erant enim ul  
cera circa nares crustis pluribus foeda : e  
quibus etiam malus confurgebat odor : quod  
genus Graeci ozenam appellant : Curam  
itaque orante patre / qui unice filiam dilige  
bat aggredior / his auxiliis fretus : quae ad  
hunc morbum conducibilia uisa sunt :  
Primo igitur aluum duco / humores a quo  
& cucurbitulis scapulis affixis carneque ferro  
incisa sanguinem mitto . Tum & frictio  
nibus diuertentibus usus / nares calida aqua  
spongia expressa confoueo : deinde carussa  
& argenti spumam oleo myrtino & ompha  
cino excipiens ad crassitudinem mellis re  
duco / eoque illiniri nares saepius iubeo : quo  
auxilio crustis omnibus excisis / carussa de  
mum / olibano / cadmia / syllicque interiori par  
te diligenter attritis & melle addito medi  
camentum conficio : quo specillum lana ob  
uolutum intingens ulceribus admouebam :  
Et his repletis linamentum / eo quoque medi  
camento illitum demittebam in nares . Idque  
bis die uel ter faciendum curabam : quo ad  
his praesidiis & auxiliis malo / quod pluri  
mos medicos diu multumque frustra fatiga  
uerat / paucis etiam mensibus sublato puel  
lam pristinae reddimus sanitati .

Naturalia clausa incisione cu  
rantur : XXVIII .

**n** Naturalia foeminarum interdum clau  
di certum est . Id autem aut protinus  
in utero matris fit / aut ulceratione illarum  
partium : Dum scilicet ex incuria medici fa  
nescendo oris inter se se conglutinatis iun  
guntur . Incidit in manus nostras puella  
quaedam iam matura uiro / iam plenis nubi  
lis annis : cui naturalia ipsa clauderentur :  
Quae cum ego huiusmodi malum cura  
turus inspicio / uideo membranulam quan  
dam : quae ipsius uuluae ori opponeretur .  
Quare duobus lineis inter se se transuersis  
eam incido : statimque tanta ac tam ingenti  
impetu nigrior materia profluxit / ut gran  
de lumen / quod tunc minister admouerat /  
extinxerit . Menses enim praeteriti intus te  
nebantur : qui & dolores etiam singulis men  
sibus excitarent . Incisa itaque membranula  
ipsa / quicquid ex ea intus superfuit / hamo  
apprehendo amputoque . Tum reliquum  
curae ex aliorum ulcerum more prosequu  
tus haud multis post diebus puellam ipsam  
sanam ac coniugio aptam relinquo .

c iiii



Emortuus foetus unco extrahiē . XXIX .

m Aturo partu intus emortuo periclita  
baē uxor pistoris mei : quare euocatū  
me rogat / ut deficienti illi quo quo modo  
opem fera; Ego uero reputans huiusmodi  
curationem inter difficillimas annumerari  
& summā prudentiam ac moderationē de  
siderare / Presertim & q̄ ita foetus transuer  
sus iaceret / ut ne manu quide; intra uuluā  
iniecta dirigi in caput aut in pedes posset :  
Et q̄ imus uenter iam frigeret de salute  
eius dubitare cœpi . Verē hortante me con  
iuge ac cæteris assistentibus / ut nullum in  
tentatum relinquerem auxilium / uncum  
uertebis dorsi infantis iniiciens paulatim ex  
trahere nitor . Sed obstabat oris uulua com  
pressio & ceruix toto corpore replicata auge  
bat extractionis difficultatem . Quare cali  
do oleo naturalia foueo : quo paulatim hian  
te uulua foetum educo . Mulieremq; fere  
mortuam molli cubili recreo : & oportu  
nis demum præsiidiis curatam pristinae sani  
tati restituo .

Natus ano clauso . XXX .

u Idimus duos pueros ab utero matris  
natos naturalibus clausis : horum al  
teri caro quadam in ano altius increuerat /

adeo ut intestini exit<sup>9</sup> percipi nullo modo  
posset : quo factū ut paucis diebus uitam fi  
nierit . Alteri uero membrana quædam ipsi<sup>9</sup>  
tantu; ani ori opponebatur : sed ea acutio  
ri scalpro præcisa statim sanatus est puer .

Naturalia erosa & clausa . XXXI .

m Vlierem etiam uidimus / cui morb<sup>9</sup> /  
quem uulgo Gallicum appellant / to  
tam uuluā eroserat : & incuria medici qcqd  
erosum fuerat / oris inuicem iunctis obcal  
luit : Inde; sola urina / & ea ex paruo qde;  
foramine reddebatur . Huic nos propterea  
q̄ callus ipse altior esset q̄ ut citra mortis di  
scrimen incidi posse extimarem / consu  
luimus / ut incurata potius uiuere q̄ tanto  
se periculo exponere uellet .

Intestino tenuiori clauso uita finiē . XXXII

f Tomacho longa & plura uitia cu; ex  
aliis membris tu; humoribus sibi in  
natis accidere consueuerūt . Vnde & nos ui  
ru; nouimus quinquagenariu; / qui ex præ  
terita ægritudine quā cholera Græci uocāt /  
ī qua simul & deiectio & uomitus acciūt /  
intestinaq; torquētur / & bilis atra supra in  
fra; erumpit / in perpetuum & ut experien



tia docuit, penitus insanabile incidere uo-  
mitum: unde & stomachus paucis admodum  
horis cibum continebat: & aluus propterea ni-  
hil omnino reddebat, siue his leuibus siue  
etiam acerbis medicamentis urgeretur. Assu-  
mebat .n. cibos leuiore, & ad concoquendum  
faciles: quos ubi aliquot horas continerat,  
quicquid ex his supererat, emouebat. Alebant  
autem parte tenuiori: quam uenae a uentriculo  
attrahebant: sicque miseram quendam, sed tamen  
longiusculam uitam duxit. Huius uero nos  
morbi causam indagantes, putauimus eam  
intestino tenuiori figi: eoque adeo obcallu-  
isse, ut cum incoctus cibus ad iecur totum pene-  
trare non posset, retrocederet & uomitu tan-  
dem expelleretur: id quod mortuo eo experimen-  
to comprobare uolentes corpus incidere tetauimus.  
Sed nescio qua superstitione negantibus co-  
gnatis, uoti compotes fieri nequiuimus.

Ex abscessu in interii mortuus. XXXIII.

**i** Vlianus quidam iuuenis alioquin opti-  
mus alui torminibus uexabatur: Inque  
dies magis magisque dolor uim capiebat: tan-  
tumque aberat ut huiuscemodi doloris abditae  
causae deprehendi possent, ut nullis unquam pra-  
sidiis tolli aut saltem leuari hoc malum potue-  
rit. Omnia enim uiscera sana uidebantur, iecur,  
lien & intestina omnia nulla in doloris

notam ostendebant. Sed ille nihilominus  
magis magisque indies quam ut tolerari posset ur-  
gente dolore ipso tandem e uita discessit.  
Quare mortui corpore inciso, ut scilicet tan-  
ti mali causas dignosceremus: & sanis om-  
nibus ut putabamus inuentis uisceribus, iu-  
beo intestina amoueri. Quae dum gladio di-  
scindit minister in abscessum magnum incurrit.  
Quo perciso materia multa nigrior fetensque  
profluxit in claustrum sutorio similis. Ex quo  
manifestam eius mortis causam deprehendimus:  
Atra .n. bilis eo confluens eiusmodi absces-  
sum paulatim effecerat.

Monialis intestinorum dolore mor-  
tua. XXXIII.

**i** In caenobio diui Donati, quod in agro  
Puluerosae est, religiosa mulier & eius  
caenobii professa fuit: quae intestinorum dolo-  
ribus multis iam mensibus urgebatur. Et al-  
uus nihil nisi agre & durum, idque tantum de-  
cimo quoque die reddebat. Cuius nullis con-  
ferentibus auxiliis diu multumque hoc ma-  
lo uexata, tandem naturae concesserit, mortuae  
corpus incidendum curauimus: & inuenta sunt  
intestina altiori callo contracta: Adeoque iter  
angustum relinquebatur, ut deiectiones agre  
transmitti possent. Hoc tamen nos malum prope quod  
aluam prementi nescio quid durum renitebatur,  
etiam ea uiuente praesenseramus.



Tuberculū supra cordis arteriam. XXXV.

m Vlier Clara nomine & generē cordis dolore interdum uexabatur: quē medicina malo ipsi<sup>9</sup> cordis habitu fieri arbitrabātur. Sed cum plurib<sup>9</sup> iam annis connubio iuncta non conciperet, & sterilitatis causam quæreretur ac tollere conaretur multis praesidiis, Ita demum dolor ille cordis increbrescere coepit, ut perpetuus fieret: Ex quo saepius etiam mulier ipsa deficiens, recreari uix poterat, donec eo iam magis magisque in ualescente e medio sublata est. Ceterae mortuae corpore inciso & frustulū nigrioris carnis in sinistro cordis uentriculo supra arteriam, quā mespilii formam haberet, & uulua a medio infra uersus imam eius partem iunctis oris obcalluisse reperta est. Quare ut tuberculum illud mortis, ita hoc sterilitatis causam fuisse cognouimus.

Stomachum obcalluisse. XXXVI.

a Ntonius Brunus affinis meus, cum emanducatum cibum breuiori quam par fuerat temporis spatio contineret: & ita ut erat incoctum reiiceret, omnibus medicamentis, quae stomachi uitii adhiberi possunt, diligentissime fortis ē. Verum cum ea nihil omnino proficeret, & corpori ob inopiam alimenti iam absupto

uix pellis & ossa superessent, gradatim tandem ad mortem deductus est. Quare defuncti cadauere publicae utilitatis gratia inciso inuentum est hominis uentriculus ita iunctis oris ad imam eius partem obcalluisse, ut cum nihil inde ad inferiora transmittere potuerit, necessario mors subsequuta sit.

Callus in uenis mesaraicis. XXXVII.

p Etrus Aldimarius filium habuit: qui cum octauum iam ageret annum, in corruptum incidit appetitum: quo calculus ruderatque comedens in lentam tandem febriculam deuenit. Indeque procedente tempore & uentriculus non continere & ueter fluere coepit. Adeoque duobus his malis uexatus est puer, ut paucis etiam diebus e uita decesserit. Huius nos cum annuente patre emortuum corpus incidissemus, reperiuntur est callus inter uenas, quas mesaraicas appellant: a quo cum uenae ipsae adeo obstruerentur omnes, ut ferri inde sanguis ultra non posset, necesse fuit puerum e uita migrare.

Angina incisa. XXXVIII.

a Angina laborabat Nicolaus Rota: sed nullus tamen rubor aut tumor uel intus in gula uel extra uidebatur. Et ipse nihilominus



uix spiritū trahens quicquid præterea edendi  
dum summeret per os statim & nares reicie  
bat. Quare cum arescente corpore, pallen  
te iam facie ac uertentibus oculis spes omnis  
sublata esset: & medici, quibus cura demanda  
ta fuerat, ægrum amplius non adirent, me  
licet iuniorem conuocant, ægrum ostendunt:  
& quæcunq; acta fuerant exponunt. At ego  
cum & ægrum ipsuz ad mortem tendere, &  
medicos quæcunq; oportuna fuerant præsi  
dia adhibuisse intelligerem, cœpi ipse me,  
cū cogitare fatius ne esset ægrum ipsuz Deo  
& naturæ, ut cæteri medici, incuratū dimit  
tere: an aliquod licet insolitum utile tñ au  
xiliū expiri. Verum adhortantib⁹ his, qui  
ægro assistebant, consiliū capio: & locuz al  
terioribus plagis sub ipsis maxillis ac etiā su  
pra collum incido: ex quo cū sanies multa  
prorumpet, adeo morbus leuatus ē, ut fau  
cibus ipsis spiritū simul & cibū capiētib⁹ fa  
cilis dein ad bonā ualitudinem ægro ipsi da  
retur regressio.

#### Soluta umbilici unitas. XXXIX.

u Irū nouimus, quæ dolor in pleniori  
intestino exort⁹ adeo cruciaret, ut nul  
lo interim spiritu erūpente mediū hominē  
disiectū iri putares: Cūq; frustra multa au  
xilia adhiberēt, & nō solū clysteria ut i aluū  
demittebant, eadē prorsus eiicerēt, sed & me

dicamēta quoq; tā nihil ex ipso aluo depone  
rēt, ut iter hinc inde clausū crederes. Tādeꝫ  
cucurbitula umbilico affixa ( solet. n. hu  
iusmodi malum tali præsidio nō nunq̄ mi  
nui ac leuari ) soluta est umbilici ipsi⁹ uni  
tas: indeq; spirit⁹ crassior erūpens & cucurbi  
tulā ipaz disiecit, & hominē omni amoto do  
lore pristinae sanitati restituit.

#### Eleuatio stomachi. XL.

a Nnū sextū decimū agenti Petri Guic  
ciardini filio ita ceruix uētriculi sine  
ullo doloris sensu eleuabaē, ut magnitudi  
nez pomi cydonei æq̄ret: nec manifesta cau  
sa ostendebaē, cū omni nocumento careret.  
Quare rē admoduz diligētī⁹ uestigare cœpi  
admirat⁹ quænaz abditæ hui⁹ mali causæ ef  
se possent. Sed cū nullā prf⁹ p̄ter uentuz in  
uenirem, a quo uētriculi capite paulatiz ele  
uato ita eiusmodi fieret tumor, ut & ossa  
ēt talem sitū adepta, nec ultra ad pristinum  
statū reuersa figurā iaz illis imp̄ssa tanq̄ na  
turalez custodirēt. Ferrea demuz lamina, q̄  
ex cingulo quoq; surgebat ferreo stomachuz  
comprimi iubeo: quo paulatiz ad sedē suā  
retrocedere cogereē: qđ factū est: Naz haud  
multo post hoc uno tantū p̄sidio ita repres  
sus ē tumor ille, ut ad pristina ac naturalez  
formā ipsi⁹ uētriculi ceruix penit⁹ reuēsa sit.





Menses uomitione proiecti . XLI.

u Rgebatur mulier acerbissimo capitis dolore propterea q̄ menstrua nō pro- uenirent: uerum his demū uomitione pro- pulsus illico sublatus est dolor . Sed cum id iterum iterūq; ac s̄pius factitasset, abhor- rens tandem mulier ab huiuscemodi uitio auxilium nostrum exposcit : qui sola san- guinis missione ex uenula, quæ sub talo est & menstrua ipsa ex naturali loco rite pro- fluere coegimus : & quod sequens est, mu- lierem ipsam pristinae sanitati restituumus.

Cordis pars patefacta . XLII.

i Nciso abscessu, qui supra septimam uertebam innatum longo temporis interuallo sinum fecerat, intimamq; mem- branam sua sanie prorsus eraserat, minima ipsi<sup>9</sup> cordis pars oculis cernentium patefac- ta est . Verum cum hominem summa & di- ligentia & sollicitudine curarem in pristi- nam redactus est sanitatem .

Pure per urinam deducto sanatus est pleureticus . XLIII .

o Ritur s̄ape in lateribus morbus, qui pleureticus a Græcis nominatur .

huic tussis & febris accedit : & execrat̄ cum pituita sanguis, graue profecto ac pene in- tolerabile malum . Hoc cum affligeretur Antonius quidam, & morbus iam ad ma- turitatem peruenisset, euacuato per urinam pure, quod raro contingere solet, penitus sanatus est æger .

Ex tabe sanata sola sanguinis mis- sione . XLIII .

a Nno integro remorantibus mēstruis mulier ad summam deducta est ma- ciem: & uenæ eius ob nimiam plenitudinē nigricres factæ admodum extendebantur . Cūq; nullum cibi genus desideraret, con- sequens fuit, ut totum tabesceret corpus . Quare præstaneum auxiliū iudicauimus sanguinem mittere : qui cum primo die ni- grior effluxisset, iubeo & altero id ipsum fieri . Quo longe clariore emanante factū est, ut profluentibus dein mētribus mulier, quæ per annum macie & tabe afficiebatur, idoneis tandem medicamētis resumpta ad pristinam facile redierit ualitudinem .

Fluxus sola oratione sanatus . XLV .

a Ccidit interdum uentrem fluere : & si diu negligas, difficilior plerunq; d



fit eius curatio : quin & non nunquam im-  
possibilis . Quod & nos nuper experti fu-  
mus . Iohannina Bencia affinis mea / mu-  
lier quidem & animo & genere nobilis / cū  
diu uentrem fluere permisisset / eo tandem  
deuenit / ut nullis medicamentis / nullis au-  
xiliis / nullis etiam balneis eiusmodi flux<sup>9</sup>  
fisti potuerit : augente interim hoc malum  
iugi & inuincibili humore : qui ex eius in-  
firmo alioquin & imbecillo capite in uentri-  
culum distillabat . Et licet interdum con-  
ualescere uiderē / haud multo tamen post  
reuertebatur id malum & quidem priore de-  
terius . Quare omni spe medicæ artis depo-  
sita / Fratrem Dominicum Pisciensem ordi-  
nis prædicatorum / de quo etiam supra mē-  
tionem fecimus / adit : morbum quo teneē  
exponit : se omni humano auxilio destitu-  
tam affirmat : lachrymis & precibus orat /  
ut laboranti sibi sua & fide & oratione opē  
ferat : Quod cum ille se facturum pro ui-  
ribus annuisset / admota manu mulieris ca-  
put comprimit . Tum fusa oratione ac si-  
gno Crucis ibidem impresso abire iubet .  
Reuersa domum cum eo ipso atq; item al-  
tero die uenter nihil ex cōsuetudine præter  
q̄ sanum redderet / me conuenit : rem ordi-  
ne narrat : seq; penitus liberam affirmat .  
Quod & si Deo / cui possibilia sunt omnia /

factu facillimum scirem : Verebar tamen  
ne quod habebat in uotis mulier / id iam se  
adeptam persuaderet : Cum nihilominus  
morb<sup>9</sup> ipse paulo post uel etiā deterior re-  
furus esset . Sed cum iā tertius peragatur an-  
nus ex quo flux<sup>9</sup> ipse suppressus ē / nec ulla  
interiz apparuerit uel etiam appareat regres-  
sionis nota / ingenue & fatemur & prædicam<sup>9</sup>  
hoc solo nutu Dei p̄ fidez & orationē sanc-  
tissimi illi<sup>9</sup> uiri factū fuisse / ad laudē & gliaz  
nominis sui : quod est benedictū in sacula .

Gelatus in comitalem incidit mor-  
bum . XLVI .

h Ieronymus Bencius / cum e diui Lau-  
rētii æde / ubi declamatis ad populuz  
concionē audierant / domū sese recepisset : et  
referato hostio ad cubiculum usq; / in quo  
uxor ex partu lāguēs iacebat / ascēdisset / im-  
motus ibidem & inconniuis oculis stetit .  
Quē cuz uxor diutius intuita rogasset tan-  
dē qd ageret : & ille nihil feci<sup>9</sup> expgiscereē /  
accerfuitis famulis i eodē quo illa iacebat / cu-  
bili coniugē locari iubet . Qui ubi tandē se  
suz recepit / nihil eorū q̄ ipse interiz egerat / re-  
cordabaē . Quare cōuocatis medicis / quib<sup>9</sup>  
& ipse interfui / plurimo sermone quæsitum  
est / an ille toto eo tempore obdormierit /  
ut accidit multis : qui ea persæpe dormien-  
d ii



res faciunt : quæ munia solū uidentē esse uigilantium : an alio quopiam morbo laborauerit . Actandem conuenimus illum eo tempore non dormisse : sed rigidum potius uel attonitum aut gelatum fuisse . Quam quidem sententiam etiam subsequens malum manifestissime comprobauit : cuz paulo post in comitiale incidit morbum : quo nullis prorsus conferentibus auxiliis multos iam annos miserabiliter cadit .

Amissa atq; iterum recuperata memoria : XLVII :

**e** X præterito morbo conualescens Antonius quidam Senensis, quæcunq; memoria fixa tenuerat ita prorsus oblitus est ut ne rerum quidem nomina reminisceretur : Dumq; Florētia esset, Senis se esse putabat : Sed ne amicos quidem ab inimicis discernebat : Quos etiam immutatis nominibus uocabat . Quare eo uelut prorsus amenti, atq; deliro naturæ dimisso, Cum uigesimo iam die hoc malo angeretur, cœpit uenter fluere, uariaq; & diuersa strigmenta sanguinem, bilem uiridem, mucosasq; deiectiones deponere. Quo factum ut mens simul & memoria redirent : licet nihil eorum quæ ipse interim gesserat, recordaretur .

Ex distensione neruorum mors subsequuta. XLVIII.

**m** Ittere sanguinem ut expeditissimum perito est, sic ignaro periculosissimū. Iuuenem uidimus cui cum ex brachio sanguis mitteretur & neruum scalpellum attigisset, statim sequuta est neruorum distensio : quæ hominem ita crudeliter afflictauit, ut paucis etiam diebus laboranti illi uitam eripuerit .

Ex incisa arteria fere mortuus. XLVIII.

**o** Rta, ut assolet, inter commensales lite, cum quidam e conuiujs arreptus calicem in Alfonsi Hispani familiaris nri faciem proiecisset, & incisa arteria ac cute dilacerata sanguis copiosior erumperet, multa quidem sed frustra adhibita sunt medicamenta : cum ea sit arteriæ ipsius conditio, ut incisa coire aut sanescere citra uestionem non possit. Quare cū sanguis ipse eo semper uehemētius proflueret, quo plura experiretur auxilia : & homo iam uenis exhaustis prorsus deficeret, ad me tandem mittunt rogantes, ut si fieri possit, amicum a morte præripiam. Venio igitur ad eum : uulnus inspicio : uirtutem probos nullum su  
d iii



peresse praesidium iudico praeter unctionem  
solam: Quare ea qua potui diligentia inci-  
sam arteriam candenti ferro inuro: & statim  
suppressus est sanguis: quo inhibito reli-  
quum curae facilem satis & expeditum ha-  
buit ad sanitatem regressum.

Mulier ex copiosa sanguinis missione  
emortua: **L.**

**q** Vidam nostri saeculi medicus philo-  
sophiae magis quam medicae artis peritus /  
cum uxorem Iacobi Pactii equitis Florenti-  
ni curaret / quae duabus tertianis uexabat /  
mittere sanguinem utillimum iudicauit: /  
quod & ego / cui simul cum illo cura demum  
data erat / penitus non improbabam: cum  
bilis sanguini mixta uideretur. Sed & mul-  
ta tamen pituita exuberabat: Igitur uenam  
incidendam quidem censui: Sed tentandi  
gratia / ut scilicet colorem sanguinis habi-  
tumque discerneremus. Qui si crassus & ni-  
ger esset / tanquam uitiosus largius effunderetur:  
sin contra ruber & pellucens / tanquam integer  
seruaretur. Incisa igitur uena sanguis ef-  
fluxit rubicundior. Quare dimisso iam ca-  
liculo / suppressum censui: ille contra  
deducendum. Verum cum esset ipse aeta-  
te prouectior / eius magis sententiae inhae-

rentibus coniuge & propinquis / ad duas sa-  
ne libras sanguinis miserunt aequae lucidi ac  
rubri. Quare cura omni seniori illi relic-  
ta protinus discedo / palam affirmans atque  
contestans iugulatam esse mulierem: quod  
& paulo post rei euentus facile comproba-  
uit. Cum paucis admodum diebus mu-  
lier ipsa defectis iam uiribus / ac uoce peni-  
tus exhausta in sonnum incidere grauiorem:  
ex quo tandem mors subsequuta est ob ni-  
miam scilicet humorum cruditatem: quae  
ex ingenti sanguinis profusione contingere  
solet. Quare debet semper medicus si di-  
ligens sit in omni sanguinis missione consi-  
derare utrum crassus & niger / an contra ru-  
ber & pellucidus sit. Quod si niger &  
crassus / ut uitiosum effundi: sin contra ru-  
ber & pellucidus / ut integrum suppressum  
iubere: Tantum enim abest ut eiusmodi san-  
guinis rubri scilicet atque pellucidi missio  
prosit / ut etiam plurimum semper obsit.  
Sed excidit homini documentum filii ce-  
ni: quo immissione sanguinis cum bilis ac-  
censionem / tum & pituitae cruditatem plu-  
rimum cauendam censuit.

d iiii



Epoto ueratro iugulatus . LII.

I Aboranti cuidam Zenobio nomine quartana / imperitus quidam medicus ueratrum / quod inter cetera medicamenta periculosissimum est / temere propinavit . Ex quo statim subsequuta est cum crebra ac uehemens alui ductio / tum spiritus tam grauis ac difficilis attractio / ut cum me filii ad hominem iam in mortis articulo positum aduocassent / & nullis potuisset praesidiis tanto malo succurri / intra sex tantum horarum spatium mors eum uiolenta e medio subtraxerit . Cauendum igitur est ne huiusce modi medicamenta / quae ueneni naturam habent / & stomachum ceteraque membra plurimum laedunt / absque eo exhibeamus : quod nocuum aufferre possit : cum & alui per se saepius ducant : & hominem non solum infirment / sed plerumque etiam morti tradant .

Vomitu ex albo uerato mors subsequuta . LII.

V Omittus ut interdum sanis utilis / sic aduersa ualitudine laborantibus non nunquam necessarius . Verum multum interest quo modo & quare fiat . Hoc autem offi-

cium diligentis medici esse debet . Nam cum quidam medicae artis imperitus albo ueratro uomitum ciere solitus / omne genus morbi tali praesidio se se curaturum polliceretur / Accidit forte ut in manus eius incidere quidam / qui duobus iam annis uentriculi uitio laboraret / nec ullis unquam medicamentis sanari potuerit / ut pote quod cum suapte natura difficile sit / difficillimum etiam redditur in corpore infirmo atque imbecillo / praesertim ubi licentiori quadam libertate utatur aeger . Albo igitur & huic ueratro / ex more exhibente illo / plurimum bilis ac pituitae / tum nigrae bilem / postremo sanguinem eiecit : Quibus ita deductis / imbecillitas primo & quidem magna / tum sudor frigidus toto capite ac thorace emanans / nouissime & mors subsequuta est . Non igitur ignorare diligens medicus debet huiusmodi medicamentum non semper aegris prodesse : sanis uero semper obesse : Nam ubi robustum corpus nactus fueris / & uentriculus sit potens / morbusque longior ac difficilis / ut comitialis & insania aut pares his / tunc album ueratrum rite ac citra medici culpam exhibi potest .



Represso sudore sanatus : LIII .

¶ Vm haud postremæ notæ Medicus nobilem quendam ciuem curaret : & febribus male hominem habentibus / uersum corpus in sudorem resolueretur : uiresq; omnes ita deficerent / ut cognati plurimum de salute eius addubitarent / me aduocant : ægrum ostendunt : curam enarrant . Inspiciens itaq; hominem / oculos admodum graues ac pallorem faciei intueor : quin & intima eius præcordia calore uehementi affici aduerto . Quare sudorem inæqualem / qui finire non poterat / statim amotis uestibus / quibus ille de præcepto medici tegebatur / ut incongruum & inutilem suppressere nitimur : præsertim q; eo uires ægri penitus conuelli uidebantur : tum corpus euentari ægrumq; et frigidiorib; potionibus uti iubeo : donec sudor / quem medicus ille omni studio ciebat / prorsus suppresseretur . Quod ubi factum est / immutari statim uideas ægri faciem : uires redire / calorem reprimi / febrem remitti / ac nō multo post hominem ad pristinam sanitatem reuerti .

Pestilenti febre arreptus , LIIII .

¶ Hilippus Stroza & nobilitate generis & opum affluentia insignis lenta quadam febricula laborabat : & ex medicis / qui ægrum uiderant / alii quotidianam sed leuem / alii ob algorem contractam febrem putabant : nec defuit qui crederet a capite distillasse materiam : quæ putrescentem febriculam gigneret . At nos cum eam ipsam diligentiori examine perpenderem; pestilentem iudicauimus : quam sententiam deridentes medici / cum leuatam iam febrem existimarent ( latebat enim anguis in herba ) familiari tantum medico curam dimittunt . At æger / qui iam conualuisse uidebatur aduentante die septimo / in neruorum subito resolutionem & febrem incidit ardescentem : qua exhausta uoce & corporis uiribus conuulsis paucis etiam diebus mors subsequuta est . Magna igitur esse debet medicorum circumspectio in cognoscendis curandisq; morbis : ne insipientia ( ut sæpe fit ) atq; indiligentia eorum ægri ipsi / qui se se illis penitus tradunt atq; committunt / periclitentur .



Claudus ex loco eminentiori cadens libere  
recipit gressum. LV.

**n** Icolaus architectus cum de eminenti  
turri præceps ruiisset, tantum abfuit  
ut ex tam ingenti casu incommodum ali-  
quod reportarit, ut cum antea altero clau-  
dicaret pede, recte deinceps ambulauerit.  
**¶** Quin & puerum uidimus: qui pestilen-  
ti morbo correptus curatusq; idem malum  
effugerit. Nam ubi prius adeo utroq; pe-  
de claudicaret, ut nisi duobus fulcitus ba-  
culis omnino incedere non posset, curatus  
libere idest sine aliquo adminiculo incede-  
bat.

Scorpione ictus glacie se opprimi  
queretur. LVI.

**f** Amulum habui: qui scorpione ic-  
tus tanto subito ac tam frigido sudo-  
re toto corpore perfusus est, ut argentif-  
sima niue atq; glacie se se opprimi quere-  
retur. Verum cum argenti illi solam thy-  
riacam ex uino potentiori exhibuissē, illico  
curatus est.

Fames ualida. LVII.

**c** Vm uniuersam pene Italiam anno fa-  
lutis nonagesimo sexto supra mille si-  
mum quadringentesimum tam ingēs ac ua-  
lida fames afflicta, ut passim multi publi-  
cis in uis atq; plateis deficerent: multi etiā  
ex malis ac noxiis nutrimentis in uarias in-  
ciderent ægri tudines. Vidimus ex his q̄ plu-  
rimos, qui ex diutina fame escam abundā-  
torem nacti fuerant, dum pleniori utuntē  
uictu, paucis diebus uitam finisse. Adeo no-  
xia atq; pernitiōsa est nimia satietas: quam  
multa præcessit inedia. Mulieres quoq; ui-  
dimus: quæ pueris quos lactarent, infectis  
& se & illos ad mortem deducerent. Plu-  
rimi tamen ex his qui ad ualitudinariū de-  
ducebantur, medicorum cura & diligentia  
ad pristinam reuertebantur sanitatem.

Mulier fere mortua ex sanguinis  
missione. LVIII.

**m** Vliem uidimus: quæ cum pleniori  
& obeso esset corpore, & in ardescen-  
tem incidisset febrem, ufa cuiusdam im-  
periti medici consilio, sanguinem ex uena  
copiosum emisit. Quo statim grauiter af-  
flicta in multo deteriore prolapsa est ua-



litudinem. Nam ut in tenuioribus magis sanguis/ita & in pleniorib<sup>9</sup> magis caro abūdat. Nos igitur cum ad mulierem uocati, eam summo in discrimine positam inueniremus/alias omnino obseruationes adhibēdas censuimus: eas uidelicet: ad quas dirigicurantis consilium debet. Quare defectā dudum uirtutē omni genere auxilii resummo: donec corporis uiribus redeuntib<sup>9</sup> materiam, quam exuberare cognoueram, medicamento deponendam censeo: quod cuz ex frigidioribus reb<sup>9</sup> agrotanti exhibuissē, illico extincta est febris: & mulier de cuius iam funere cogitabatur, per Dei gratiam rite curata conualuit.

Ex quartana male curata sanitas / Tum & mors subsequuta . LIX .

u Illicus meus annuam quartanam patiebatur: & consilio nescio cuius empirici faselum ex omphacino & allia usq; ad satietatem deuorans, ad uiginti insup uini meri calices ebibit: quo adeo inflatus ē, ut e foco, prope quem cœnauerat, amoueri penitus non posset. Quare strato humi pallio quo induebatur, ibidem pernoctauit. Matutino autem aduentante tempore, diffusus per omnia membra sudor est: Quo

finito, uomitu quicquid comederat, reiecit: & cum eo pituitosa excrementa q̄ plurima: Quo factum ut & quartana quoq; qua integrum iam annum laborauerat, extrusa, ualitudinem sit consequutus: quaz quidem rem ualidioris naturæ ui acceptaz referendam arbitrati sumus: Nam amota iam cruditate: & humorum concoctione longiori spatio perfecta, Natura, quæ sua pigritia torpebat, ab ignauia & torpore propulsa contra morbum & causas uires excitat: Quibus tandem sudore ipso atq; uomitu & morbum & errorem disiecit.

Quod profecto eadem febris comprobauit. Nam cum quattuor post annos hominem iterum inuasisset: & ille putaret eodem posse se auxilio febrem tollere, quo olim fecerat, statim hoc est inter morbi ipsius initia, dum scilicet cruda esset, adhuc ipsa materia atq; incocta, pleniori ut tum uictu & potione abundantiori, ex iisdem quibus supra rebus abusus, ante solis ortum eodem quo decubuerat loco mortuus inuentus est.

Molesta tussis sola sanguinis missione curata . LX .

m Molesta tussi afficiebatur puella quædam quintum & decimum agens annum:





Quæ tam & si per se grauis & formidabilis  
esset, eo tamen se se medico formidabiliore  
reddebat, quæ una sapius cum ea sanguinem  
expuerat puella. Quam ob rem cum me,  
dici ipsi, quibus cura demandata erat, &  
hanc paulatim tabe consumpturum, & nul  
lis se posse auxiliis huic malo succurrere ui  
derent, eam tandem Deo & Naturæ dimit  
tunt. Verum pater (ut est amor) nequid  
omnino intentatum relinqueret, me aduocat,  
puellam ostendit, & quæ hactenus facta sunt,  
plurimo sermone enarrat. At ego sputum  
primo colligi iubeo: quod ubi nulla pus  
subsequi, & sanguinem ipsum minime est  
purulentum inspicerem, coepi mecum co  
gitare quæ nam huius uitii causa esset: & an  
sanguis ipse ex ore uel ex gingiuis aut forte  
ex naribus efferretur: sed cum ex his locis  
absque ulla profluat tussis, aliunde eum ema  
nare arbitratus sum. Quæro igitur si is ex  
guttore aut ex arteriis ulceratis uel ex pul  
mone potius, siue ex pectore, aut forte ex  
iocinore prorumperet, sed cum nulla essent  
certa inditia, puellam interrogo an menses  
illi profluant: (Solent enim foeminae, quibus  
sanguis per menstrua non respondet, sæpe  
eum aut cum tussis expuere aut uomitione  
propellere): Sed negante illa, sanguinem  
mittendum censeo ex uenis: quæ sub talo

sunt: Idque singulis mensibus faciendum:  
donec isto atque item aliis auxiliis, quæ san  
guinem promouere consueuerunt, & men  
ses ipsi rite profluere coeperunt, & puella,  
quæ iam macie & tabe confecta uideretur,  
sex tantum mensium spatio uires & corpus  
resumens ad pristinam adiuuante Deo re  
uersa est sanitatem.

#### Difficultate spirandi mortuus. LXI.

**m** Vltos difficultate spirandi laborasse  
cognouimus: sed inter cæteros quen  
dam: qui non nisi recta ceruice spiritu tra  
hens, paulatim ex angustia deficiente uirtu  
te toto corpore pallidus ac liuens efficieba  
tur: nullus tamen in pectore, nullus in præ  
cordiis dolor erat: sed nec sibilus aliquis  
ob angustias, per quas spiritus euadit perci  
piebatur: ex quo iudicare posses ægritudi  
nem in pectore concipi. Verum cum pau  
cos post dies inualescete morbo ipso & nul  
lis conferentibus præsidiiis æger e uita mi  
grasset, incidere mortuum decernimus: ut  
huius mali abditas ac latentes causas depre  
henderemus. Quod ubi factum est, inue  
nimus non parum atræ bilis & sanguinis ni  
grioris in eius corde coisse: unde etiam per  
uenas diffusus non est mirum si corrupere

te eo spiritum ipsum / hominem ad festinam  
mortem deduxerit : quod etiam autore Ga  
leno alias contigisse cognouimus.

**Ex horrore flammæ in febriz incido. LXII.**

**i** **N** Appiani Basilica / cum adhuc essez  
admodum iuuenis / una cum Peregri  
no Allio litteris Græcis operam dabam sub  
præceptore Francisco Castilionensi religio  
so uiro . Vbi cum semel e cubili summo di  
luculo confurgens ædem ipsam ingrederer /  
uixq; limen transilissem / ecce uideo flâmas  
ab imo pauimento iterum atq; iterum sur /  
sum ferri : horresco / & pauens ac tremens  
kursim / ut poteram / cubile ipsum repeto .  
Me uero Peregrinus condiscipulus meus / q  
adhuc in lectulo quiescebat / cum anhelan /  
tem & ueluti lymphatum inspiceret / rogat  
quid nam mali mihi contigerit : uix ego tra  
hebam spirituz : rē tamen ut potui explico .  
Admiratus & ipse timere cœpit . Sed cum  
interiz præceptor noster e cubili surrexisset /  
hominem conuenimus : rem exponimus :  
causam quærimus . Ille uero / ut erat uir doc  
tus & in philosophia satis erudit<sup>9</sup> / uapores  
inquit / ex cadaueribus mortuorum eleuan  
tur : qui calidissimum hunc acrem nacti ( id  
enim accidit in ipso mense Iulii ) facile in /

flammantur : quod & nos etiam sapius ui /  
dimus : ac propterea nihil uobis pertimescē  
dum est . Hoc & si ego autoritate uiri suas<sup>9</sup>  
uerum iudico : ex præcedenti nihilominus  
timore / ex quo spiritus ipsi cateruatim uer  
sus cor regredientes inflammati sunt / in eaz  
quam Græci Ephimeram uocant / febrem in  
cidi .

**Puer horrore mortuus : LXIII :**

**p** **V**erum nouimus : qui dum rure pa /  
terno degeret / singulisq; diebus ad ui  
cinum sacerdotez studendi causa / ut fit / sū  
mo mane mitteretur a patre / accidit semel /  
ut prope iam intranti illi sacerdotis ipsius  
ædes : essetq; cœlum paululum adhuc sub  
obscurum / præsto fuerint duo uiri nigris ue  
stibus obuoluti : quibus adeo perterritus ē  
puer / ut toto corpore contremiscens altaq;  
uoce auxilium clamitans in admirabilez fa  
ne ægritudinem / ac demum in mortem in  
ciderit . Nam statò tempore / idest octauo  
quoq; die & eadem ferme hora in eundem  
semper horrorem atq; clamorez proruebat .  
donec tabe consumptus uitam / quæ nullis  
prædiis contineri potuit / miserabiliter fi  
niuit .

**c ii**



**Tussi scissa est tunica intestinorum . LXIII .**

**¶** Vñ ualida urgebatur puer sextum agens annum : Dumq; uehementius tussiret / scissa est tunica : quæ diducere ab inferioribus partibus intestina debet : & in scrotum / Græci oscheon uocant / intestina deuoluta herniam fecerunt : qua & in hunc usq; diem laborat . Tanta enim fuit scissura / ut nec coire hætenus ullis potuerit medicamentis : nec etiam in futurum nisi sola uestione coibit .

**Ictus in cordis tunica conualuit . LXV .**

**e** X nobili familia nati fratres duo / eadem etiam cohabitantes domo / atq; eodem uictu uiuentes / dum inter cœuandum orta ( ut fit ) inter eos lite / alter alteri gladio / quo in mensa uteretur / in ipsius cordis sede percussisset / plurimusq; ex uulnere sanguis efferretur / languescunt illico uenæ : pallet facies : sudor frigidus toto corpore manat : Arteriæ non eleuantur : omniaq; demum mortis signa apparent . Verum ne nihil omnino agerem / iubeo hominem his rebus foueri / quibus cordis uires refici possint : cumq; ager usq; ad mediam noctem eodem se se habitu haberet : & de eius potius

funere q̄ de uita cogitaretur / cœpit paulatim spiritus reuerti . Quare sumpta spe curam prosequor : donec aliis atq; item aliis præsidii usus / hominem tandem / Deo adiuuante ad pristinam sanitatem reduco . Ex quo plane cognouimus non ictum cor / ut putabamus / sed eius tantum tunicam leuiter fuisse perstrictam .

**Vitium stomachi curatum . LXVI .**

**i** Nter stomachi uitia uulgatissimum est resolutio : quæ uel calidiori / aut frigidiori / humidiori ue / uel etiam sicciori habitu plerunq; solet accidere . Nobilis quidam uir Iohannes nomine ciuis Neapolitanus / cum diu eiusmodi uitio laborasset / & ex medicis nostri sæculi plurimi hominem curandum suscepissent / nullum tamen inuenire auxilium idoneum potuit . Quare cum Florentiam demum ueniens me conuenisset / & quæ hætenus ex Medicorum consilio huic uitio adhibuisset / ordine enarrasset / ex his quibus usus est præsidii facile cognouimus existimasse medicos omnes euz malo habitu frigido laborare . Nos uero & præcedenti curatione & aliis haud sane obscuris inditiis longe aliter sentiētes calidiori habitu ei affici uentriculū arbitrati sumus .



Quare ad ea auxilia cōuerſi / quæ aridū iaz  
ac tabe pene conſumptuz corpus deſideraſ  
uidebantur / primo die ſolas lactuculas ex  
aceto & oleo commanducare præcipimus :  
quas cum utiles ſtomacho atq; idoneas per  
cepisset / iubeo dimittat balneū / frictions  
exercitationes præſertim ſuperiorū partiū /  
unctiones omnes & cibos calidiores : quib⁹  
hactenus uſus fuerat : & ad frigidos potius  
ac difficiliſſimis concoctionis ſe ſe conuertat.  
Vnde & Veruecem magis q̄ auem aut uena  
tionem uel piſcem / niſi ſit generis durioris  
in hac ſua ægritudine conlaudo . Potui  
quoq; aptiſſimum illi uinum frigiduz & au  
ſterum / ineptiſſimum calidum & crasſum  
eſſe pronuntio . Quibus cum ille auſcul  
taſſet / ac diligētiſſime ea exequutus fuiſſet /  
hoc tantum genere uictus & frigidiorib⁹ me  
dicamentis uſus infra duos meſes priſtinā  
recuperauit ſanitatē .

Melicera pro carbunculo iudicata. LXVII.

u Lcere ſubalbido furunculo ſimile /  
quod Græci eo q̄ ſauis ſpeciem habeat  
meliceram uocant / uir qdaz nomine Paul⁹  
laborabat . Id aut̄ cum febrem & inflamma  
tionem ingentē excitafſet / medicum quidē  
ſed qui p̄ imperitiā ulceris ipſi⁹ naturam  
minime calleret / accerſit . Eo aut̄ iudicāte ul

cus ipſuz peſtilēs eſſe ( uenit . n . cū dolore ue  
hemēti habensq; foramina / p̄ quæ fertur hu  
mor glutinoſ⁹ uix matureſcit ) ſimul om̄s  
cū conſulēte medico auſugiūt / uni tm̄ uiro  
ægrī curā cōmendantes . Quo factuz / ut de  
ſperatis pene reb⁹ ad me mitteret / rogaretq;  
aliq̄d pereunti illi auxiliū ferrem : Scificitor  
itaq; nuntiū ulceris naturā : & an increſcat  
ægritudo uel deficiat uirt⁹ / aut forte eo lo  
co peſtilētes ſint febres ? Referē ulcus nō ni  
grū / non lucēs / non pallidū eſſe : febrē lentā  
& pene leuatā : ſana omnia in regione illa :  
Accedo igitur ad hominez : cūq; cōtra hilari  
uultu reſediſſem faciez / primo oculosq; ſa  
no ſimiles intueor . Tuꝝ arteriā tangens / ple  
niorē quoq; reperio . Quare ſanitatē pol  
licitus ulcus detego : & omni ſublato timo  
re familiam reuocans curaz aggredior : quæ  
licet difficilis admodum fuerit / ad integrā  
tamen ſanitatē æger ille per Dei gratiam  
reuerſus eſt .

Incis⁹ coles ſanari nequiuit. LXVIII.

m Edium ſibi colem lino & quideꝝ arcte  
deligauerat puer inſciis parentibus :  
eoq; tam diu uinctus fuit / donec plagæ al  
titudo ad iter urinæ aſcenderet duobus lo  
cis : quibus & q̄ urina ipſa inde mittere /  
tur / & q̄ utrinq; oræ obcalluerint / coire



ulcus atq; cōglutinari nullis unq; remediis potuit : ¶ Monachum etiam iisdem ferme temporibus uidimus atq; curauimus : q ob zelum castitatis sed indiscretū tñ ac minime secundū Dei rationabile obsequiū cōlem sibi & quidē pubetenus prorsus absciderat : ex quo cū sanguis copiosus efflueret / ac propterea medicamenta omnia uinceret & exuperaret / arduum sane ac laboriosum fuit eiusmodi pfluuiū sistere atq; inhibere . Oportuit . n . singulas uenas / quæ sanguinē fundebant apprehendere : atq; ita deligare / ut ora præclusa coirēt . Quo facto reliquū curæ genus haud admodum difficile fuit : donec uulnus rite curatū penit⁹ sanesceret .

Qui ex nimia plenitudine mori uideretur /  
sola sanguinis missione sanā . LXXIX .

p Lurimum in morbis iudicandis tribuunt uenæ pulsæ : qui si imbecilli exiguiq; fuerint / mortem plerunq; denuntiant : sin cōtra magni & pleniores / salutis spem afferunt . Nos tñ Philippum quēdam uidimus / hominem sane ebriosus & corpulentum : cuius pulsus / duz lāguens in lecto iaceret / ita paruus & exilis erat / ut cuz a medico percipi uix posset / facile crederes mortem instare : ni facies rubicundior : oculi /

dentēs & uenæ pleniores iudicio prudentis medici obstitissent . Quare tanti mali causam diligentius perquirens / iudico id ob nimiam saturitatem sanguinisq; abundantiam fieri : nullumq; oportunius adhiberi posse auxilium q̄ sanguinis ipsius celerrima missione . Sed obstabant cognati atq; amici / uerentes ne huiuscemodi præsidium hominē celerius occideret : Instanti tñ mihi ac certam / si id fieri permitterent / salutem pollicenti / tandem acquieuerunt . Quare accersito statim ministro sanguis mittitur . Nec mora pulsus simul & uires tam celeriter redunt / ut festinantior affuerit ipsa sanitas q̄ mors / quæ pro foribus excubare uisa est / affutura crederetur .

Abcessus sola thyriaca apertus . LXX .

p Verulus thoracis abscessu laborabat : & cum condita & matura iam suppuratio esset / timeretq; ille ulcus mucrone discindi thyriacam superpono : qua non sec⁹ unius tantum noctis spatio abscessus ipse apertus est / ac si scalpello fuisset incisus : ex quo facile coniectari potest quanta sit hui⁹ compositi uis : quod & nos saepe alias experiti sumus .



Cancrenam mortem afferre si a digito  
pedis incoeperit. LXXI.

**q** Vi ulcere nigro, quod cancrenam Graeci appellant, afficiuntur, si id a digito pedis incoeperit, & patiens fuerit senex, uel ex his, quorum corpus mali habitus sit, celerius moriuntur. Nouimus nos Cambinum, Carolum & Thomam ciues Florentinos, nec non & alios quos plurimos huiusmodi affectos uicio paucis diebus uitam finisse. Incipit enim caro ipsa in ulcere paulatim nigrescere uel liuens fieri: Quin & arida interim atque sicca: & cutis circumiacens nigris impletur pustulis: tum & quae proxima est, amisso sensu liuet palletque. Nec prius serpere id malum desinit, donec ossa etiam inficiat: quod si quicquid aridum est & proximum quoque locum, uel usque ad sanum profus excideris, reuertitur tamen & serpit. Verum cum aliae corporis partes hoc malo afficiuntur, plerumque sanantur. In illiusmodi autem membris & calor est debilis & nerui insunt plurimi: qui cum inficiuntur, facile est circuniactia loca inurunt. Unde & proxima his statim liuent: donec totum membrum miserabiliter occupant atque inficiunt.

Ex carcinomate exagitato mors subsequuta. LXXII.

**u** Enit ad me Philippus quidam textor, cui in leua frontis parte tumor erat immobilis inaequalisque ac furunculo per similis: quae etiam tangenti renitebatur. Et uena, quae circa locum erant, pallidae quod admodo ac liuore quodam suffusae ultra de coe intumuerant. Cumque nostrum de hac re perquisisset iudicium, consulo ne id malum quo quo modo tollere praesumat: sed leuioribus tantum medicamentis illi blandiatur. Discessit: & cum in manus impitius cuiusdam medici incidisset, tota iam intra mensem fronte & altero oculo eroso ad me reuertitur. Sciscitansque an aliqua salutis superesset spes, utinam, inquit, consulenti tibi fidem habuissem. Moneo igitur iterum hominem, ne ullis praeterea utatur medicamentis praeterquam blandis ac leuioribus. Quod si asperis & erodentibus uteretur, fore ut breui reliquum etiam ipsius faciei eroderetur. Audiuit tandem homo: & cum his tantum, quae nos illi secundum hanc intentionem parauimus medicamentis semper usus fuisset, ut ad decimum usque annuum peruixit, ita certe si id malum ex consilio nostro nunquam agitaasset, ad ultimum senectutis peruenisset.



Ramice curatus interiit . LXXIII.

**r** Amice uexabat Michelotius noster .  
Cumq; sacerdoti cuidam / qui hanc ar-  
tem profiteretur / se se curandum tradidit /  
set / duplici statim ille fascia inguen deuin-  
xit / non repulso in superiores partes intesti-  
no . Dumq; membrum ipsum ita ut erat  
arctius obligatus in octauum usq; diem de-  
tinuisset : essetq; interim ingens exorta in-  
flammatio : quæ hominem ea parte / qua fa-  
scia deligabatur / miserabiliter cruciaret / re-  
pente omnis amotus est dolor : & ipse deli-  
rare cœpit . Quare cum ad ægrum sero qdē /  
sed tamen uocatus accederem : primo arte-  
riam tango : Cumq; pulsus uix eleuari p-  
ciperem / & faciem inspectans / eam nimio  
pallore suffusam atq; ipsos etiã oculos ca-  
nos effectos aduerterem / iubeo sacerdotem  
accerfant : tum fascia illa soluta locum un-  
diq; nigrescentem cerno : cumq; specillum  
ulceri imponerem / omnia circuniacentia  
intestina iam putruisse cognosco . Ex quo  
paucis dein horis e uita discedens / utile no-  
bis documentum sua morte reliquit / lan-  
guentium scilicet corpora non sacerdotibꝫ  
quibus tantum animarum cura demanda-  
ta est / sed doctioribus medicis tradi oportere .

Puella oculo perforato uisum recu-  
perauit : LXXIII.

**q** Vattuor annos natam puellam uidi /  
mus : cui dum ea nodum in panno  
soluere acuto gladio niteretur / resiliens mu-  
cro oculum dextrum percussit : quo perfo-  
rata ipsius oculi tunica plurimus statim in-  
de fluxit humor : quare & si uisum profus  
amiserit / ipsum tamen haud multo post ri-  
te curata recepit . Tanta enim inest uis te-  
nellæ illi ætati / ut hunc ipsum oculi humo-  
rem ( quod sæpe accidit ) in integrum resi-  
cere possit :

Iocinoris uitio laborans sola sanguinis  
missione sanatur . LXXV .

**i** Ocinatoris uitio afficiebatur Antonius  
Brunellescus : ex quo cum uehemens  
dolor a latere dextro in iugulum humerūq;  
transmitteretur / & bilem quoq; euomen /  
tem ægrum singultus etiam pene strangula-  
ret / ad hominem uocatus accedo . Verum  
cum huiuscemodi uitii notæ eadem fere  
sint / quæ & lateris abscessum indicant / me-  
dicus cui primum ægri cura demandata fue-  
rat / medicamentis & cataplasmatibus eius pec-  
tori medebatur . Sed cum dolor & angus



stia magis magisque hominem affligerent, iubeo sanguinem ex uena, quæ ad iecur dirigitur, statim deduci: & quæ ille insuper pectori adhibuerat medicamenta, iocinori ipsi impono: donec æger ad sanitatem reuertitur: quod paucis diebus factum est. Oportet igitur medicum non solum morbum cognoscere, sed & locum etiam in quo sit, diligentius perscrutari.

Scisso intestino graciliori uita amittitur. LXXVI.

Enuieris intestini morbo, quem Græci Ileon uocant, urgeri commune est: sed urgeri, ut sic uitam tollat, inauditum. Corpulenta quædam mulier, cum modo supra, modo infra umbilicum intolerabili premeretur dolore: nec ullus hinc inde spiritus erumperet, adeo agitata est, ut scisso tandem intestino uitam finierit: Quod nisi incisa mortua pluribus innotuisset, nescio an citra mendacii suspitione, a me scribi potuisset. ¶ Sed & rusticum nouimus: qui cum post longiores tortiones, & uentris diuturnas inflammationes diez obisset, & mortui incideretur corpus, longior in intestino fixura inuenta est: ex qua etiam recentes uuas, quas paulo ante comederat, prorupisse conspeximus.

Vermis ex pectore propulsus. LXXVII.

Aborabat Antonius Sículus molesta quadam tussicula: & cum diu nihil conferentibus auxiliis hoc malum tolerasset, ad nos tandem uenit: rem exponit: consilium quærit. Nos uero & quod morbus diutius inueterasset, & quod multos expertus medicos, nihil omnino profecisset, putabamus hoc uitium ægre elidi posse. Verum nequid intentatum relinqueretur, marrubii succum ex melle ægrum deuorare iussimus singulis diebus: tum & interiectis temporibus scyllam lambere: donec uermis ex eius pectore una cum tussi propulsus hominem sanitati restituit.

Calculus ui sua decifus. LXXVIII.

Icolaus Rusticus calculo uexabatur, si gura, ut postea conspeximus, longiore: Hic cum ab ima parte acutior & asperior esset, uessicam ipsam incidit: tum & testiculorum tunica præfacta post multos ac pene intolerabiles dolores, tandem in conspectum uenit: quo haud magna postmodum difficultate deducto, cum multi homines morituræ, & quæ recte iudicaret (neque enim uessica cum incisa fuerit, præsertim inferiori parte, cohæret) ille





tamen præter omnium opinionem conua-  
luit : hoc solum ex tanto malo homini in  
commodo relicto / q̄ inde semper quo ad-  
uixit urinam reddidit.

**Os foemini erosum . LXXIX :**

**u** Rgebatur Rogerii Corbinelli filia in  
ilibus dextris dolore fere perpetuo .  
**Q**uare multis diuerso tempore uocatis me-  
dicis / cum unusquisq̄ pro ingenio suo ( di-  
uersi enim diuersa sentiebant ) puellam cu-  
rassent / & præsidia nihil omnino profecif-  
sent / e medio tandem sublata est . Quare  
consilium fuit incidere corpus mortuæ : &  
inuentum est os foemini erosum / maxi-  
mamq̄ ossis partem in puluerem redacta .  
Nec non & circa matricis os quattuor quasi  
lutei tuberculi instar pilæ : quorum tres  
aqua opplebantur : quartus paululum præ-  
cæteris eleuabatur undiq̄ dentatus & super-  
ficie inæqualis atq̄ durior : ut pote qui ex  
carne atraq̄ bile genitus esset . Non igitur  
admodum mirandum est / si in eiusmodi  
morbis / quorum causæ incertæ abditæq̄  
sunt / diuersi medici diuersa sentiant & lo-  
quantur . Nam & Antonii Iacceti filium  
nouimus : qui cum ingenti coxarum dolo-  
re uexatus in maxima primū debilitatē

tum & in morte nihil iuuantibus medicis  
nihilq̄ conferentibus præsidis deuenisset /  
inciso corpore inuentus est pestifer humor  
in coxa : quo magna pars ossis erosa etiam  
in cinerem uersa uidebatur .

**Calculo euulso sanata est mulier . LXXX .**

**c** Alculum non in uiris tantum sed et  
in foeminis concrefcere certum est .

Monialis quædam xii . iam die urinam non  
reddebat : propterea q̄ ipsius urinæ iter cal-  
culo obstrueretur : quo etiam materia mul-  
ta confluxerat . Quare cum neq̄ ænea fustu-  
la neq̄ medicamentis aliis uinci hoc malum  
posset / insolitum alioquin sed tamen oportu-  
num consilium capiens / uncum calculo  
iniicio : ne scilicet concussus iterum in uesti-  
cam reuolueretur . Tum ferramento prio-  
ri parte retuso calculum ipsum percutio :  
donec sapius ictus in frustra comminuit :  
& tunc omni qua potui diligētia nequid in-  
tus omnino læderetur / uncum ipsum pa-  
riter ac ferramentum reduco : ex quo simul  
urina atq̄ calculis remissis statim sanata est  
mulier .

**Ex solo uento mors subsequuta . LXXXI .**

**I**llorū Odouicum Nicolinuꝝ generosi eqtis  
Othonis filium uidimus : qui cum so-

**f**



lo uento uiscera & stomachum impetente  
adeo in monoculo afflicteretur, ut duz pars  
parte premitur exitu hinc inde negato, non  
solum uiscera sed pectus sed scapulae et in-  
credibili extenderentur dolore: & spiritus  
magna ac miserabilis fieret angustia. Ter-  
tio denique die nihil conferentibus auxiliis e-  
uita migravit. Inciso autem eius cadauere  
& uiscera omnia uento plena conspeximus,  
& in sinistro cordis uentriculo obduratum  
callum inuenimus, qui nucis magnitudinem  
aequaret. Quare ut illum hoc est uentus mor-  
tis ipsius, ita hunc scilicet callum aduersus  
hominis ualitudinis causam fuisse arbitrati  
sumus.

**Brachium ab humero diduc-  
tum. LXXXII.**

**C** Obserere interdum membra exulcera-  
ta uel partim in utero, aut etiam uisione  
ne consueuerunt. Nos autem puellam ui-  
dimus & curauimus: cuius totum brachium  
feruentissimae aquae effusione humero cohae-  
serat. Cumque nemo ex prudentioribus me-  
dicis inueniretur, qui puellam curare au-  
deret: (periculum enim erat, ne dum mem-  
bra ipsa scalpello discernerentur, nervus  
incideretur, & sanguis immodicus proflue-

ret) ego solus ut eras iuuenis hanc curam ag-  
gressus, paulatim cicatricem ipsam scalpello  
discindo: sanguinem supprimens: do-  
nec ad cubiti iuncturam, ubi nervus est, de-  
uenio: tum separatim utrumque molliori em-  
plastro circundo: & quoniam extendere  
brachium non poterat, iubeo ut grauiori  
pondere sumpto, manu id perferat: donec  
paulatim extendatur. Quod cum ipsa diu-  
turnioris temporis spatio obseruasset, ad  
pristinum tandem statum reuersum est bra-  
chium ipsum, sola gratia & munere illius,  
qui est benedictus in saecula.

**Cor pilis refertum. LXXXIII.**

**i** Acobus latro e patibulo, quo suspen-  
sus fuerat, ueluti iam mortuus: sed  
qui tamen adhuc uiueret, depositus atque cu-  
ratus conualuit. Verum, ut erat homo in-  
genio malo prauoque, ad eadem statim scele-  
ra reuolutus, quibus antea extremum pro-  
meruerat supplicium, iterum capitur atque  
suspenditur. Quare hominis admirati ne-  
quitiam, mortui cadauer incidendum cura-  
uimus: & inuentum est cor eius obexi-  
miam caliditatem undique pilis refertum.  
Hoc idem inuentum est in corde Aristo-  
menis Graeci: qui solus perhibetur inte-



gras'acies pugnando in fugam uertisse.  
Est ergo non tantum scelesti ingenii signuz;  
sed quandoq; etiam raræ fortitudinis.

Ex stata febre uita sublata. LXXXIII.

i **O**hannes architectus singulis annis  
stato die, hoc est quo natus fuerat,  
febre implicabatur: quæ ex putrescenti bi  
le genita suum circuitum seruans quartum  
& decimum nõ transgrediebatur diem. Do  
nec senio confectus & eadem ex more com  
plicitus febre natali suo die ui morbi pro  
stratus naturæ concessit.

Multitudo uermium eiecta. LXXXV.

i **A**urentii Iani filium uidimus: qui  
septimum agens annum, triduo ex  
nimia lubricorum ui fere mortu<sup>9</sup> iacuit, so  
lo potu ex gramine/aceto & saccharo uiuēs.  
Quarto autem die cum medicamento ex  
aloe, myrrha & croco ei propinaretur, duo  
de quinquaginta supra centuz uermibus al  
uo depositis statim conualuit.

Recremēta ex naturalib<sup>9</sup> deiecta. LXXXVI

p **V**ellā quoq; uidimus: quæ clauso ani  
meatu nata, octauo quoq; die recremē

ta ex naturalibus deiciebat. Cumq; hoc im  
plicita malo usq; ad sextum decimum an  
num uitam duxisset, ui tandem morbi,  
quod Strophon Græci uocant: (id autem  
fit cum intestina circa umbilicum torquen  
tur) miserabili cruciatu deiecta e medio su  
blata est.

Vermeseiecti. LXXXVII.

i **N** Auinionis balneis, quæ sunt in  
agro Senensi, mulierem uidimus:  
quæ continuis septem diebus aqua epota q̄  
plurimos tandem ex iis, quos medici prop  
terea q; cucurbitæ semina imitantur, cucur  
bitinos uocant, uermes eiecit. Qui ita in  
ter se se, dum scilicet alter alteri mordicus  
inhererent, iungebantur, ut cum sua ipsi  
serie quattuor cubitorum longitudinem  
excederent, unum tamen corpus, unuz dū  
taxat uermem putares.

Frustulum carnis eiectum. LXXXVIII.

i **L**lud etiam memoria dignum uideē.  
Mulier præfocata cum ab omnibus  
pro mortua haberetur, & de eius potius fu  
nere q̄ de uita cogitarent assistentes. Paulatiz  
f iii



quasi grauiori somno excitata in molestis /  
simam incidit tussim : qua cum diu agitata  
esset / durioris tandem carnis frustulum eie  
cit : & sanata est . ¶ Sed & Iulianus medi  
cæ artis professor / dum grauiter agrotaret :  
& aduenienti medico dolorem / quo circa  
uentriculum miserabiliter cruciabatur / ex  
poneret / tangente illo ( ut fit ) ac manibus  
locum pertractante erupit in uomitu : quo  
& ipse frustum carnis ad parua pilæ magni  
tudinem / in quo uermis non secus ac bru  
cus in siliqua recludebatur / eiectans / ad pri  
stinam statim reuersus est ualitudinem .

Quæ in inciso mortuo notatu digna  
inuenta sunt . LXXXVIII.

n On uidentur silentio esse prætereun  
da / quæ nuper in inciso Iacobi cuius  
dam furis insignis cadauere adnotauimus :  
bifurcatam scilicet uenam : quæ a liene ad  
uentriculum atram defert bilem : tum & ab  
fcessum in sinistro cordis uentre pituita re  
dundantem : Postremo & posteriorem eius  
capitis partem / ubi memoriæ sedes est / adeo  
breuem / ut tantillam cerebri portiuncula  
contineret . Quam ob causam cum prior  
scelerum / & eorum / quæ pro his sæpe pas  
sus fuerat tormenta scilicet / exilia & carce

res minime recordaretur / totiens ad uomi  
tum tanq̃ canis impudens reuersus est / ut  
in laqueum tandem incidere uitæq̃ ac furti  
finem fecerit .

Urina ex alienis locis emanans . .XC.

c Ontrahitur etiam ex matris utero cir  
ca naturalia uitium : ut obstructio  
meatus : ex quo fluere urina solet . Vidim⁹  
enim & nos puerum quendam / atq̃ puel  
lam nobilem hoc uitio laborantes : quoru  
alter cuz adeo meatus ipse clausus obstruc  
tusq̃ esset / ut meiere inde non posset / ex an  
gusto admodum foramine : quod paulum  
infra glandem urinam ipsa ui sua effecerat /  
emingeat : sed non abq̃ ingenti eiulatu &  
genitalis membri tumore . Altera uero ex  
loco : qui est infra pectinem paululum su  
pra uuluum urinam reddebat / nullis inte  
rim apparentibus signis atq̃ inditiis / unde  
ipsa naturaliter efferri debuerit . Hanc au  
tem nos / cum parentum rogatu curare ten  
tauerimus / & nullum huic malo idoneum  
inueniretur præsidium / ita ut erat incurata  
ad ultimum suæ uitæ terminum perman  
sit . f iiii



Ex noxa illata neruis uox deperdi  
ta. **XCI.**

**P** Vsticus quidam cum decliuiori capi-  
tis prora percussus recidisset, & alterā  
capitis ipsius partem oppositam ad terram,  
ut par fuit, elideret, surrexit quidem, sed mu-  
tus. Id autem siue ex repercussione neruorum,  
qui regrediuntur ex pectore: siue ex deflue-  
nti materia: quæ neruos illos oppleuerit,  
tam incertum quam certissimum, ex hoc commu-  
nicatam noxam neruis ipsis, qui uocem ef-  
fingunt. Nam & Galenus facile medicorum  
princeps, in libro, quem de interioribus scri-  
bit, affirmat fuisse hominem: qui dum glā-  
dula illi abscinderetur in collo, & scalpel-  
lum neruos ipsos, quibus uox effingitur,  
incideret, illico factus est mutus.

Lumbricis uexatus puer quiescere  
non poterat. **LXXXII.**

**P** Verum uidimus & curauimus: qui  
cum nullo modo quiescere posset:  
sed ita semper hinc inde temerario quodam  
impetu & inordinato motu ferretur, ut  
etiam stare uolens iterum titubaret & cade-

ret. Quæsitum est a medicis quænam esset  
abdita causa huius mali: quod illi disten-  
sionem cum saltu putabant. Sed cum nul-  
lam prorsus aliam inuenirent quam timorem,  
in quem paucis ante diebus puer ipse nescio  
quam ob rem incidisse dicebatur, idoneis  
secundum hanc rationem medicamentis pue-  
rum curare cœperunt: quæ cum nihil om-  
nino proficerent, & in nostras tandem deue-  
nisset manus, deprehensa statim morbi cau-  
sa, quam solos lumbricos esse persensimus,  
usque adeo ad hoc malum propulsandum fa-  
cilem & expeditum aditum habuimus, ut  
hac sola intentione curatus puer ad pristi-  
nam breui regressus sit ualitudinem.

Mulier ex lapsu urinam continere non  
poterat. **LXXXIII.**

**U** Enit ad me mulier quædam, quæ uri-  
nam continere non poterat: Cumque  
aliquod a nobis præsidium plurimis iam de-  
fatigatis medicis exposceret, interrogo an  
aliquam huius mali causam teneat? Negan-  
te illa, iterum quæro ceciderit ne, ex quo  
forte ani sedes elisa fuerit: cumque & ipsa fa-  
teretur olim se de ficu prolapsam ultimam



spinæ uertebam elidisse, nullo tamen inde  
sensibili percepto nocumento: & nos non  
fugeret oriri ex ea ipsa uertebra neruuz, qui  
constringendi uessicam uim habet, huius sta-  
tim ægritudinis causam deprehendimus.  
Attrito enim ex eius lapsu neruo ipso, con-  
sequens fuit ut relaxata uessica urinam con-  
tinere non posset: quod & sæpe alias ex ea/  
dem causa accidisse cognouimus. Hoc igi-  
tur nos malo idoneis eliso præsiidiis mulie-  
rem ipsam per Dei gratiam pristinæ sanitati  
reddidimus.

#### Calculus in tunica fellis. LXXXIII.

**d** Ecessit his diebus mulier nobilis Dia-  
mantes nomine dolore prostrata cal-  
culi: sed cum nullum antea ex eo percepis-  
set nocumentum, uisum est medicis mor-  
tuæ cadauer incidere: & reperti sunt lapides  
quæ plurimi, non quidem ullus in uessica, ut  
putabatur: sed præter unum, qui in tunica  
fellis coloris atrii & magnitudine castaneæ  
aridæ continebatur, cæteri omnes in panni-  
culo, quo contegitur epar: unde etiam ue-  
luti in folliculo dependuli sacculum esse,  
cerant. Hanc autem nos mortis causam ra-  
ti, sapientis uiri consilium esse duximus, ni-  
hil omnino de incertis & occultis morbis  
statuere.

Ex præcedentibus torminibus erosi uilli:  
quibus uis retinendi fulcitur. XCV.

**i** Ntestinorum tormina: quod Græci  
Dysenterion uocant, exulcerare inte-  
stina intus consueuerunt: indeq; descen-  
dunt cruenta & mucosa excrementa: Cūq;  
id malum diutius inueterascit, aut homi-  
nem tollit: aut (quod forsitan deterius est)  
nusq; sanescit. Nam & nos Iulianum quen-  
dam nouimus: qui cum post quadraginta  
dies, quibus hoc morbo uexatus est, subla-  
tis iam doloribus ac deiiciendi cupiditate,  
eius aluus impendio liquidior permanis-  
set: & sapius quæ par fuerat ferretur, nullis  
unq; auxiliis curari potuit, quoniam semper quo-  
ad uixit, & impetum uentris cohibere neq;  
ret: & ubicunq; deiiciendi cupiditas homi-  
nem urgeret, ibidem excrementa depone-  
ret: erosis scilicet ex præcedentibus tormi-  
nibus atq; consumptis uillis: quibus uis ip-  
sa retinendi fulcitur.

Ex iisdem torminibus erosa ui-  
scera. XCVI.

**u** Idimus & alium natione Arretinum:  
qui cū is itē torminibus diuti⁹ uexat⁹



fuiſſet, ex iisdem deniq; in erodentia ipſoꝝ  
intestinatorum ulcera, tum in tabem poſtre,  
mo in mortem incidens, erosa intus uiſce,  
ra ostendebat; e quibus dum ita affectus ſu  
peruixit, ut triennium non exceſſerit, con  
tinuo ſanies effundebatur.

Morbus comitalis. XCVII.

**E**ſt ſi notiffimus inter cæteros morbos  
eſſe ſoleat, qui comitalis nominat̃,  
ignotus tamen apud multos plerunq; eſt;  
ut quem nuper in puella uidi<sup>m</sup> Arretina.  
Quæ cu; huiusmodi inuaderetur morbo,  
minime (ut aſſolet) concidebat; minimeq;  
ex eius ore ferebatur ſpuma. Sed ſtans ca  
put tantum hinc inde, ac ſiquid inſpicere  
uellet, tota cum ceruice mouebat, nihil in  
terim loquens, nihil audiens, nihil ſentiens.  
Cumq; iterum ad ſe reuerteretur, interroga  
ta quid egiffet, penitus ignorabat. Cau  
ſam autem perquirentibus nobis cur puel  
la cu; comitali afficeretur, morbo non cõ  
cideret, uiſum eſt ex hoc contingere, q; con  
tractio & tẽſio ad cerebrũ nõ ferretur, cũ ſo  
lus uapor ſurſus aſcēderet. Ex quo nullo ri  
gore cerebrũ ipſu; intentum ab inordinatis

motibus reliqua membra præſeruare pote  
rat. Quod autem puella ipſa hoc morbo la  
boraffet, & medici omnes quicunq; eam ui  
derant, affirmabãt, & rei euentus facile com  
probauit; cum prorumpentibus mēſtruis  
hoc malum euaserit. Nam ut quandoq; in  
pueris Venus, ita in puellis menſtruorum  
initium huiusmodi morbũ tollere ſolet.

Elefantia. XCVIII.

**I**ſtis morbis annumeratur iſ, quem  
elefantiam Græci uocant; qui in Ita  
lia pene nunq; uiſus a medicis, uix digno  
ſcitur. Peregrinum quendam uidiſus  
in grabattulo iacentem; cuius ſumma cor  
poris parte maculis quibusdam ad atrũ co  
lorem uergentibus inſciebatur, & cutis in  
æqualiter aſpera craſſaq;, & ueluti ſquamis  
fœda ac liuens diuerſis etiam locis mollis ac  
dura ostendebatur; quin & oſſibus ipſis ut  
uidebatur iam uitiatis & uniuerſo corpore  
macie ac tabe confecto, ita furæ ipſius os,  
pedes & manus intumuerant, ut utriuſq;  
partis digiti ſub tumore ipſo conderentur.  
Quare cum ad hæc mala etiam febricula  
quædam adderetur, quæ hominem abſum  
meret, unius tantum menſis ſpatio euita



migravit ad Dominum . Parcat igitur  
Auicenna : qui elephantiam tumorem pe-  
dum dixit . Cum hæc non solum pedes ,  
sed uniuersum corpus afficiat : & species le-  
præ sit : quæ apud nostros nondum uisa ,  
apud Paulum probe descripta notatur .

Ex calidiori materia caput inpetente fu-  
rit ac moritur puella . XCVIII .

i Insaniæ tria sunt genera , & acutum  
quodlibet : unum , cum in accessione  
febris aut in suo uigore desipit æger , & alie-  
na loquitur : sed tamen leuata febre statim  
resipit . Alterum , quod Græci phrenesim  
uocant : cui semper dementia comes est .  
Nā licet inter morbi initia resipere interdū  
uideatur æger : eius tamen mens quibusdam  
semper imaginibus agitur . Tertium ue-  
ro genus est lætale magis ac pestiferum : cū  
scilicet æger ipse non solum perpetuo desi-  
pit , sed & quæcunq; agit : impetu quodam  
& uiolento motu operatur . In huius  
autem generis lætalem insaniam cum no-  
bilissimi cuiusdam uiri filia prolapsa ma-  
le ageretur , & nos ad eam intempesta noc-  
te uocati accederemus , adeo furentem puel-

lam inuenimus : ut dum hinc inde se se  
uiolento quodam impetu iactaret , quic-  
quid interim obuium habebat , dentibus  
arriperet , frangeret , laniaret . Ex quo pro-  
prios capillos , brachia & manus , & siquid  
præterea aliud arripere poterat , ita mordi-  
cus nullo habito discrimine suum ne an  
alienum esset , apprehendebat , ut nisi scis-  
sum ac profus laceratum ex eius denti-  
bus eripi non posset : adeo ut uinciri puel-  
lam oportuerit , ne sibi aut alteri noceret .  
Verum cum paucis post horis furor ille re-  
mitti cœpisset , in sōnum incidit grauior-  
rem : quo , tam & si nostris præsiidiis , stu-  
dio & diligentia ægre cederet : uix tandem  
excusso ab insaniam quoq; puellam ipsam  
liberauimus . Sed ut est ingenium mulie-  
rum , præsertim nobilium , cum sanitate  
adepta nihil eorum quæ pro tuenda firmā-  
daq; ualitudine iniuncta fuerant , obser-  
uasset , & sua uiueret libertate , post inte-  
grum mensem , quo pristina usa est uali-  
tudine , in eundem incidit morbum : a  
quo cum nullis unquam auxiliis potue-  
rit , a medicis liberari , unius tantum diei  
spatio emedio sublata est . Siquis autem  
huius morbi causam quærat , nos , quan-  
tū coniectare licuit , materiam credimus  
fuisse calidiorē : Sed paucam tamen :





quæ cum caput peteret / suo & incen /  
dio & mobilitate puellam furentem redde /  
ret. Et quoniam caput ipsum frigidiori ma /  
teria oppletum fuerat / hanc quoq; cum &  
ipsa ut creditur / & par fuit exagitata fuis /  
set / priori illa materia extincta ac resoluta  
ipsum deniq; profundiorē sonnu; puel /  
læ fecisse putamus .

Vermis e nare proiectus : C .

f Olet interdū acutus & pestifer dolor  
in capite excitari : quem Græci cepha /  
lalgian uocant : sed talē / quo caligent ocu /  
li / alienetur mens / citetur uomitus / sup /  
primatur uox / frigescat corpus / & ipsa de /  
niq; deficiat anima / rarum est uidere. Nam  
& nos amicū habuimus Philippum nomi /  
ne : qui cum his omnibus ageretur malis /  
& aduentante die septimo mors ipsa nullis  
conferentibus auxiliis iam iam adesse uide /  
retur / ui tandem robustioris naturæ uermē  
e dextra nare palmo longiorem eiecit : quo  
propulso omnis statim cum eo amotus est  
langor .

Spasmo Cynico mortua mulier . CI .

c <sup>diu</sup> Vm imperitus quidam medicus cui /  
da; muliercula ex gena dextra tuber /  
culum forunculo simile scalpello abscidif /  
set nulla habita ratione neruorum ac uenu /  
larum : quibus illud / cum semio ui magni /  
tudinem expleret / alligabatur / illico sub /  
sequuta est inflammatio ac dolor : ex quo si /  
mul infœlix mulier in euz incidit morbū :  
quem Græci Cynicum spasmum uocant :  
quo dum misellæ illi temerario quodā mo /  
tu peruertitur os & facies modo in dexterio /  
rem / modo in sinisteriorem partem disten /  
ditur : ac totum deniq; corpus pallore quo /  
dam suffunditur / adeo afflicta mulier /  
ut cum neq; sanguinis missione / neq; alui  
ductu / neq; unctionib; ullis / neq; alio quo /  
uis genere auxilii hoc malum inhiberi pos /  
set / infra paucos admodum dies / e uita mi /  
grauerit / hoc nobis suo ipsius infortunio  
documentum relinquens : ut cum scilicet  
oportuerit non passim nos omnibus / q; sibi  
chirurgici nomen usurpant / sed his tantū  
qui doctrina simul / usu & iudicio præua /  
lent / credamus .

g



**P**ost graues diurnosq; labores, quib<sup>9</sup> per ingentia frigora turbido & pluuio caelo, perq; flagrantissimos aestus diu noctuq; perequitans se se fatigarat. Antonius Collēsis in difficiliorem tandem incidit aegritudinem: qua statim ut corripiebatur, (quod saepe homini contigebat) amissa illico memoria sensuq; eodem, quo erat dum ab ea inuaderetur habitu perseverabat, patentib<sup>9</sup> etiaz & in conuiuis oculis: Si enim inter ambulandum hoc illi contigebat malum, ambulabat: si inter quiescendum, quiescebat: si uero inter aliud quoduis agendum, tantisper ipsum agebat. Nihil interim audiēs, nihil loquens, nihil cognoscens: donec cedente morbo ad se regrederetur: & tunc ēt nihil eorum, quā egisset, reminiscebatur. Ex medicis autem, qui hominem uiderint, aliis uirtutem, quā discernit & unit coniungitq; laesam esse iudicantibus, eiusq; noxam ceteris uentriculis iunctum iri uolentibus, adeo ut memoria ex hoc & cōmunis sensus intrinsecus paterentur, aliis aliter & quidem argutius & morbum & causam explicare conantibus, nos hominem gelatum dicebamus. Cum huius morbi notā, quā per se satis eruditioribus eas uestigare uolen

tibus, manifestae sunt, eiusmodi detegerēt aegritudinem. Fit autem id malum ex nigriori bile postremum uentrem cerebri impetenti: quā statim memoriam tollens, sua etiam siccitate ceteros uentres contrahit: quibus clausis tollitur pariter sensus & motus: & quoniam frigidior est, hominem gelat: quibus uero medicauentis ad hūc morbum profligandum usi simus, propterea quod eius cura notissima est, intexere superfluum iudicauimus.

Tensio neruorum ceruicis. CIII.

**R**auioribus morbis obnoxia ceruix est: Sed inter ceteros importunior acutiorq; qui rigore quodam neruorum erectam aegri ceruicem intendens, eum saepe uel intra quartam diem interimit. Quo morbo cum Parmensis quidam Franciscus noie grauiter urgeretur, & nos ad eum uocati, hominem robustioris naturae, & qui turgētibus uenis faciem etiam atq; oculos rubicūdiore haberet, inspiceremus, sanguinē statim ex ea uena, quam cephalicam Græci uocant, mitti iubeo. Tum parciori uictu hoc est sola aqua ex melle hominem cibans byrcino atq; caprino oleo detonsus, madefacio caput: supq; imposito pileo aluū ēt his medicamentis duco: quibus a capite ipso ac ceteris



superioribus partibus deduci resoluique pos-  
sit humor : qui huius mali causa fuerat.  
Ex quo ocyus affuit illi sanitas quam mors affu-  
tura putabatur :

Ex abscessu gulæ homineꝝ pene iu-  
gulatum. **CIII.**

**a** Liud quoque morbi genus circa fauces  
oriri consuevit : & id interdum pesti-  
ferum acutumque : Quale in Alexandro Ser-  
ralio nuper uidimus : cui neque rubor neque tu-  
mor ullus intus in gula aut extra ostēdeba-  
tur : sed aridum corpus erat & squalidum.  
Cumque nihil omnino alimenti demitteret /  
sed quicquid absummeret statim reiectans  
uix spiritum traheret : & uox adeo faucibus  
hæreret / ut ne mutire quidem posset / iugu-  
lari profus hominem putares . Nos tamē  
& urgentis morbi & ægri uirium ratione ha-  
bita / utile & præsentaneum remedium du-  
ximus sanguinem mittere : tum & cucurbi-  
tulis natibus affixis deducere humorem co-  
nati frictionibus simul aliisque præsiidiis quæ /  
cumque extrinsecus hominem iuuare poterant  
tantisper utendum censuimus : donec ægri  
fauces detumescerent . Verum ubi malum  
his omnibus auxiliis non modo cedere aut  
leuari / sed in horas uehementius ac contu-

macius fieri aduertimus / omni abiecta spe  
ægrum tanquam proxima nocte moriturum /  
Deo & naturæ reliquimus . Hunc autem  
cum assistentes uelut iam iam spiritum exa-  
laturum signo Crucis ex more in auroram  
usque singulis momētis consignarent ac mu-  
nirent / ecce statim a summis ægri faucibus  
tam ingens ex adaperto intus abscessu puru-  
lentæ materiæ uis effertur / ut homine pene  
iugulato / catinulum / in quo recepta est /  
ad summum repletet labrum . Qua expul-  
sa statim resumptus est spiritus : & æger / qui  
iam pro mortuo lugebatur / ueluti ab infe-  
ris remeans / paulatim conualescere cœpit /  
donec integram consequutus est sanitatem .

Vitio lienis curatus. **CV.**

Lienis uitio afficiuntur quæ plurimi : horum  
sinistra pars tumens ac durior premē-  
ti renititur . Quod si diu perseuerat ( nam  
interdum perpetuum id malum est ) tume-  
scunt crura : & si ulcera præterea innaſcun-  
tur / uix sanescunt . Multos nos tali uitio  
affectos curauimus : inter quos unum : quē  
cum septennio hoc morbo uexatus frustra  
multa consilia / ac pene infinita præsiidia ex  
g iii



pertus fuisset / solo tandem capparī / qui ta  
li ægritudini aptissimus cibus est / solaq; ui  
aquæ / in qua faber ferrarius sæpe cādens fer  
rum extinguit / annua potione liberauim⁹ :  
Tanta scilicet in eiusmodi aqua contra hoc  
uitium inest uis atq; uirtus . Vnde & com  
pertum est animalia / quæ apud hos fabros  
educantur per q̄ exiguos habere lienes :

#### Morbo Cœliaco curatus. C VI.

i N ipsius uentriculi porta morbus in  
nascitur : qui a Græcis cœliacus appel  
latur . Durescere sub hoc uenter solet / &  
torminibus premi : aluusq; ipsa adeo nihil  
reddere / ut ne spiritus quidē infra / sed nec  
supra erumpere possit . Paulus pater meus  
haud mediocris ingenii & doctrinæ uir / hoc  
morbo male uexatus / cum diu multa ac ua  
ria auxilia sed frustra expertus fuisset / cly  
stere ex solo lacte condito / in uentrem iniec  
to / ac multis subinde strigmentis deposi  
tis ad pristinam reuersus est sanitatem .

#### Ex tenuioris intestini morbo sa natus. C VII.

i N tenuiori intestino acutus interdū  
& pestifer oritur morbus : ex quo etiā  
supra umbilicum intolerabiles excitantur  
dolores : nec spiritus ullus transmittitur :  
& non solum cibus ipse / sed stercus ipsum  
plerunq; per os redditur . Vomitus autem  
uarius aut niger existens grauioris etiā odo  
ris est . Tali igitur morbo adeo Lauren  
tius amantissimus frater affectus est / ut cuz  
neq; missio sanguinis / neq; alui ductio / neq;  
aliud quoduis idoneum auxilium hoc ma  
lum frangere posset / materia tandem ad ner  
uos prolapsa in morbu; incidit comitialē .  
Quo breui & in mortis discrimen adduct⁹  
cum triduo hoc habitu iacuisset / nihil om  
nino degustans / a medicis derelictus est .  
Verum die quarta / ubi paululus reuiuiscēs  
uinū labere ocepit / resummitur spirit⁹ : &  
morbus paulatim ui naturæ propulsus / præ  
sidiis cedit . Donec tandem per Dei gratia;  
penitus sublatus hominem sanuz reliquit :  
quod nō prius tamen effecit / q̄ exactis quat  
tuor mensibus a die / quo primum ille hu  
iuscemodi affectus est morbo .



Morbo uulua inedia liberata est  
mulier. CVIII.

u Exari uulua morbis ut mulieribus  
commune / ita sane inauditum sic  
uexari ut patiens nullum cibi genus deuo /  
rare queat. In Cœnobio montis cœlii mo /  
nialem uidimus: quæ cum huiusmodi uul /  
ua morbo grauer affligeretur / ita prorsus  
quancunq; illi subministrassent escam fasti /  
diebat / ut quodam uelut impetu æstuantis  
stomachi eam statim ut acceperat / uomi /  
tione propelleret: quod nos ab irresolubi /  
li & crassiori uento / qui a uulua ipsa uersus  
stomachum ferretur fieri putantes / multa  
pro re ac tempore adhibuimus auxilia: quæ  
cum nihil omnino proficerent / & ad deci /  
mum ipsa iam diē sola panis bucella ( qd̄  
mirum est ) uitam traduxisset / ui tandem  
inediæ deuidto ac penitus profligato mor /  
bo ad pristinam reuerfa est mulier sanita /  
tem.

Aqua inter cutem eliso utero propel /  
litur. CVIII.

a Ccudit interdum casu & fortuna sa /  
nari non nullos: quos medicina cu

rare non potest. Mulierem scimus: quæ  
dū aqua intercutem adeo laboraret / ut nul /  
la de salute eius superesset spes / nescio quo  
spiritu impulsa de eminenti quodam loco  
ad terram deuoluitur: & utero ad lapidem  
eliso disiectoq; ita prorsus omnis effus<sup>9</sup> est  
humor: ut quæ puerum octimensem gesta /  
re uidebatur / enixa; crederes. Sed nec mul /  
to post aut tempore aut labore idoneis ad  
hanc rem adhibitis præfidiis penitus sanata  
est mulier.

Alapa mortuus. CX.

e Xorta inter duos iuuenes lite / cum al /  
ter alterum extento brachio alapa per /  
cussisset / in morbum statim / quem apople /  
xiam Græci uocant / resolutus uapulans /  
paucis etiam horis iugulatus interiit. Quam  
conuocatis medicis ( in uinculis enim deti /  
nebatur reus ) quæsitum est de causa mor /  
tis ipsius: Verum aliis in ictum ipsum / quo  
materiam commotam fuisse putarēt: Aliis  
in humidiorum locum / quo diutius obdor /  
mierat: non nullis etiam in lautiorum uic /  
tum & potum pleniorum / quo dum uixit  
est usus huiusmodi mali causam referenti /  
bus / indiscussum apud præfidem remansit



iudicium. ¶ Nouimus item fullonem  
quendam nomine Petrum : qui unico pu-  
gno stomacho cuiusdam iuuenis uolenti  
impetito / hominem interemit .

Gemini Pueri . .CXI.

**G**eminos nasci nullus dubitat : sed  
ita nasci / ut indistincti sint / mon-  
struosum . Mulier quædam Alexandra no-  
mine ex Mediolanensi agro Florentiam ue-  
niens geminos mares questui spectandos da-  
bat : quorum alter integer toto corpore di-  
stinctisq; membris erat : Alter uero ita sca-  
pulis / alterius iungebatur uentriculo / ut il-  
lo totum caput iniecisse uideretur : cætero  
uero corpore ab eo seiunctus / non secus il-  
lo de mammilla matris lac exugente moue-  
batur / ac si ipse pariter sugeret . ¶ Sed &  
sub idem fere tempus uidimus & alios ge-  
minos : qui ab humero ad plantam pedis co-  
ierant capite excepto : alter sinistro / dextro  
alter / ubi iungebantur carebat brachio .  
Coxa / crus & pes unus ac communis erat .  
Altera tamen corporis parte integra seiunc-  
taq; distinguebantur .

F I N I S .

¶ Impressum Florentiæ Anno ab incarna-  
tione Dominica . M . CCCCXVII .  
octauo K<sup>as</sup> Octobris / opera  
& impensa Philippi Giun-  
tæ Florentini .



Imperialis Universitatis  
Salmanticae  
officio Rectoris  
Imperialis Universitatis  
Salmanticae

